

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

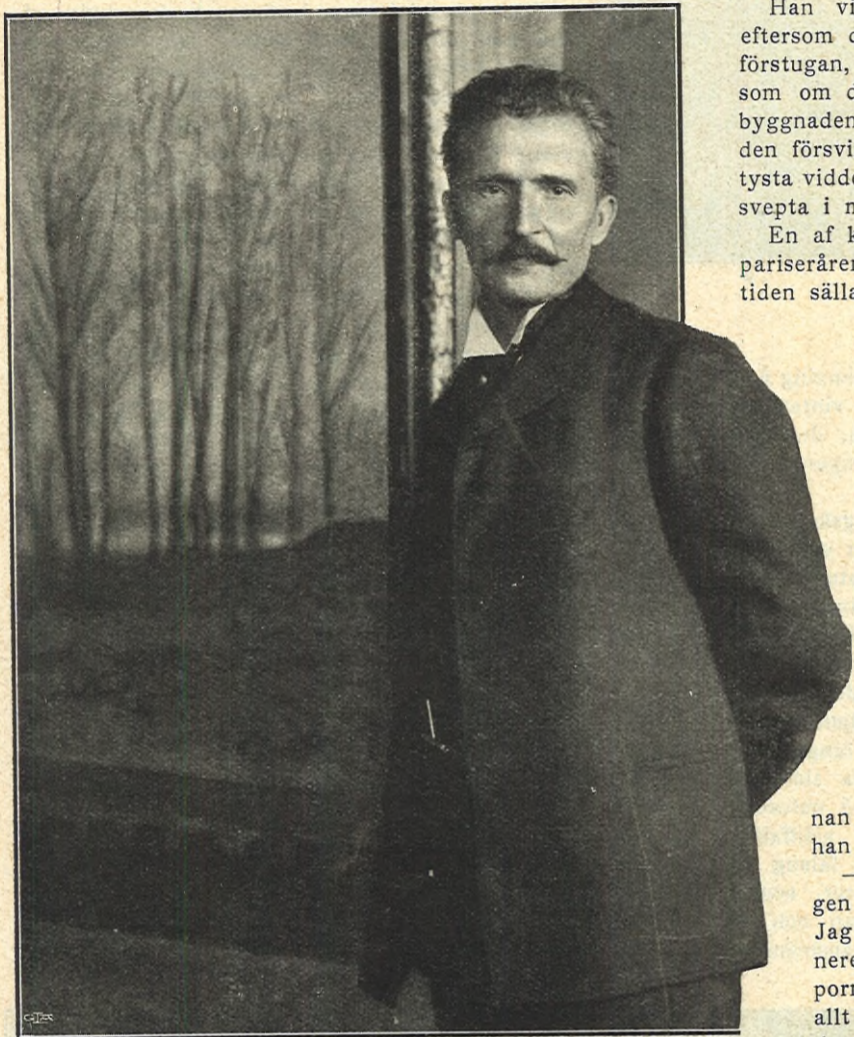

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

PER EKSTRÖM. EFTER FOTOGRAFI, TAGEN FÖR IDUN AF A. BLOMBERG PÅ KONSTNÄRENS PÅGÅENDE UTSTÄLLNING.

PER EKSTRÖM — EN PENSELNS LYRIKER.

DET ÄR en vinterdag med fint silfvertöcken i luften — marken bar, träden tuschsvarta, ett Stockholm utan snö. Uppe i Konstföreningens lokal faller töckendagern in genom de höga fönstren och suges ögonblickligen upp af de gråbruna väggskärmarne, mot hvilka några dukar stå lutade,

Stämningen därinne i förmiddagstystnaden är ungefär som på en teaterscen, innan föreställningen börjat. Taflorna representera aktörerna, lutade mot kulisserna, tigande, indifferent. Det är först när de hissas upp i sitt rätta plan, som deras anleten få lif, deras själ talar.

En mågerlagd herre af medellängd, i svart kavaj och stormhatt, är med vaktmästarens bistånd sysselsatt att hänga en duk på en af salens väggar. Det är Per Ekström, soldisets, det i töcken svepta slättlandskapets själfulle målare. Han vänder sig om; jag trycker hans hand och ser in i ett ansikte, linjeradt af energi, skuggadt af vemod och med ljus från ett par humoristiska ögon, som ha slättbons och kustmänniskans fjärrskådande uttryck.

på att måla i sin ensamhet. Man måste också tala om att man gör nånting, eljes blir man bortglömd... Åh ja!... Det ska ropas ut... högt... folk märker det icke annars, säger di... Men jag vill inte ställa till larm för att bli uppmärksam... Ett tag tänkte jag slå hela utställningen ur hågen. Det har blifvit så många nya målare de här åren... riktiga öfverdängare, påstås det... Ah ja!... Jag har tittat på dem... präktiga pojkar, men jag tycker inte jag målar sämre... Man får förresten ta mig sådan

Han visar mig sina dukar, allt eftersom de bäras in från lärarne i förstugan, och det förefaller mig, som om den gamla konstföreningsbyggnadens murar vika undan, staden försvinner och vi gå fram öfver tysta vidder med soldrucken luft eller svepta i mjuk clair-obscur.

En af konstnärens kamrater från pariseråren, en skulptör, har under tiden sällat sig till oss.

Målaren säger:

— Nå, hur finner du mina saker? Tycker du att jag gått baklänges under de här åren... Sjung ut, min gosse, var inte rädd.

Men skulptören förklarar af uppriktigt hjärta, att han ej kan konstatera någon tillbakagång.

Nu komma penslar och tuber fram. Målaren går och retoucherar en och annan detalj, lyfter en valör här, sänker en annan där. Under tiden språkar han lifligt och intresserad.

— Ja, den här utställningen har länge grott i mig... Jag trifs ju förstås bra därnere på min västkust... kliporna, fjorden, hafsbruset och allt det där... det är så det darrar i en aflust att måla... Men man kan inte bara hålla

jag är. Jag kan inte ändra min personlighet och jag vill det heller inte.

Han stryker med penseln i en oktoberstämningens bruna löfverk för att få in litet mera af det violetta, kyliga ljuset, som har sin härd bakom en bergknalle.

— Det läskar en konstnärssjäl att se Stockholm igen, fortsätter han i en ny tankegång och ser ut mot Kungsträdgården, där Hamngatans människoflod väller fram.

Vi försjunka i åskådning af den rörliga trafiken. Jag undrar i mitt stilla sinne, om någon bland dessa människor, jäktade af dagens merkantila id, erfar något behof af konstens vederkvikelse. Jag undrar, huruvida de förstå, att konstnärens heta strid med sitt ämne, en strid, som i gynnsammaste fall resulterar i en ökad tränad efter den själiska skönheten, är en frigörelsekamp lika mycket för deras som för hans eget vidkommande. Och jag undrar jämväl, om det bland dessa i ämbetsverk, butiker, på kontor, börs och bank arbetande finns en handfull individer, som drifves till konstnjutning lika spontant som hungern drifver dem att äta, törsten att dricka.

Denna min reflexion lämnas af målaren obesvarad, alldenstund statistiskt bevismaterial ännu saknas, men han föreslår i stället en bit mat på du Nord som en naturlig idéförbindelse. Och vi krypa in i vinterrockars och galoschers tunga emballage, snedda genom "torget" och hamna under Victor Andréns kulinariska väggfris på guldgrund i den populära ungarrestaurangen.

Slaviska dansrytmer ur "Eugen Onégin" gunga fram genom cigarrökens skyar, medan tidningskolportörer kryssa mellan borden, ut-

VID SEINENS STRÄNDER. OLJEMÅLNING AF PER EKSTRÖM.

REGNBÅGEN. OLJEMÅLNING AF PER EKSTRÖM.

bjudande aftontidningar och ropande: "Nya telegram från Ryssland!" En gråhårig man i glasögon, öfverraskande lik August Meissner, går långsamt genom salongen. Han tittar på orkestern och på den unge dirigenten. Målaren och jag ge hvarandra en blick. Vi se som i ett ögonblicks hallucination den gamle musikern, som under mer än en mansålder samlade åhörare ur hufvudstadens alla samhällsklasser kring sin orkester i detta historiska stockholmskafé. Och min vän konstnären, hvars ungdomslif är förknipadt med 60- och 70-talens Stockholm, med den sorglösa artistbohème, som fått sin mästerliga dikteriska gestaltning i Strindbergs "Röda rummet", kommer in på minnena från den tiden.

Kaféets bronsgyllne väggar försvinna, ute är det vår och vi gå på en gångstig mot Lill-Jans' tre röda stugor, som skymta mellan blommande syrener och äppelträd... Där sitter Olle Montanus, han som svärmade för filosofi, där är den länge, bleke Ygberg, Lundell, som målade religiöst, och den pigge, brunögde Sellén, landskapsmålaren, till hvilken figur Per Ekström själf stått modell.

— Ja, det var härliga år, säger konstnären och hans ögon få sitt fjärrskådande uttryck. Bistert stundom... nästan alltid ondt om pengar... men roligt i alla fall, för man var ung och entusiastisk... såg alltid solen genom molnen... Och i "röda rummet" bakom läktaren häruppe, där var det symposion ibland om kvällarne... Kom man dit utan ett öre... och det hörde inte till det ovanliga... så fick man vittja ute på läktaren eller nere i salen bland bekanta, tills man fick sig några riksdaler, se'n mädde man som en gud! — Man målade, svalt och frässade, som det föll sig... Röda rummets blifvande författare målade också den tiden... målade haf, underliga saker men förbaskadt styfva i färgen.

Ute vid Lill-Jans — de socialistiska demonstrationernas tummelplats i våra dagar — existerade redan då socialism. Man delade allt med hvarandra inom den lilla bohème-kolonien. En gång brast dock tålmodet hos Röda rummets diktare, då hans vän landskapsmålaren skattat hans färgtuber till botten och lånat ett par af hans skor. Harmen resulterade i en drygt saltad räkning på såväl färgen som fotbeklädnaden. Målaren kände sig en smula beklämd inför det bistra papperet, men fann

sig och skickade en moträkning å 1,000 kronor på — ett söndersparkadt vinterlandskap...

Ja, det var den tiden, det heta ungdomslynnets, upptågens, jäsningens och växandets tid.

Sedan kommo vandringsåren för den unge konstnären, som från sin egenartade fädernebygd Öland fått slättnaturens vemodstarka lyrik i blodet och efter studietiden vid Konstakademien längtade ut till större konstförhållanden, där hans temperament kunde fritt få röra på vingarne. I medlet af 1870-talet erhöill han kungliga medaljen och reste då till Paris. Han blef borta länge — i oafbrutet 15 år, och vistades hela tiden i Frankrike. Med sin personliga syn på naturen, sitt sunda verklighetssinne var det själfallet, att han skulle sluta sig till den falang af unga, lifskraftiga svenska konstnärer, som här hemma gjorde front mot slentrian och ateliermåleri och genom studiet af fransmännens omutliga

verklighetsskildring, deras gående naturen rakt på lifvet tillförde vår målarkonst nya värden.

Per Ekström stod med ett ord i opponenternas led. Som de vände han atelierens ryggen, sträfvade omkring i Paris' utkanter, målade de fina silfverttonerna i Seine-landskapet med dess hvitvioletta dis öfver vatten och träd, målade det nordfranska solljuset, som aldrig flammar som en eldslåga öfver föremålen, utan förmedladt af luftens töcken silar med som ett fint duggregn af hvita gnistor.

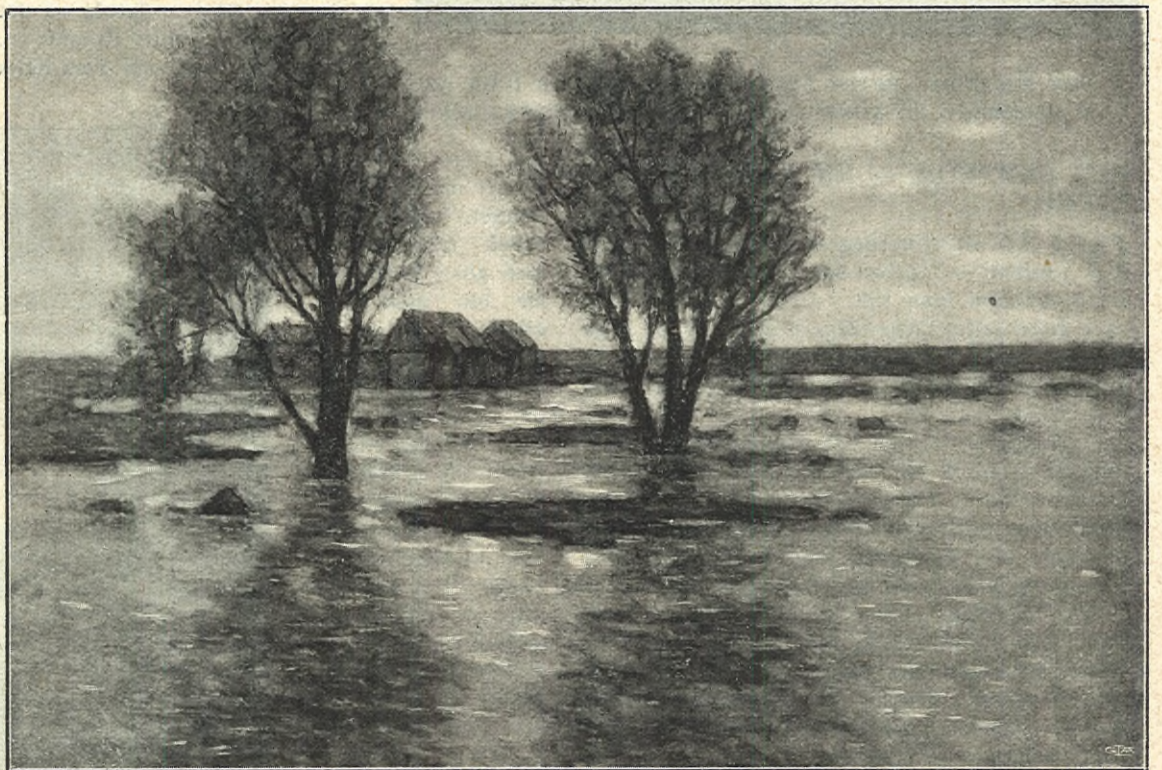
Men som en äkta slättens och kustens son längtade han snart till hafvet, och så slog han sig för flere år ned på Normandiets kust, i byn Caroles i La Manche. Om det, näst Öland, finns någon fläck på jorden, som Per Ekströms fina, lyriska natursinne är knutet vid med öm dyrkan, så är det Normandie, och särskildt Caroles.

Där på falaiserna, i vårens veckor hvita af tusentals blommande äppelträd, mot hvilkas snö hafvet skimrar klarblått, drack hans öga den deliciösa skönheten i ett landskap utan lyte. Människorna voro glada och goda, konstnärens sinne lätt, färgerna harmoniska, cidern utmärkt. Hans dukar blefvo skära poem, beslöjade, innerliga, sedan han hos Corot och flere andra franska landskapsmålare af samma lyriska kynne lärt sig hemligheten i deras utsökta målningskonst.

Men Per Ekström var en alltför själfständig artist för att han skulle fastna i den franska landskapsskolan. När han i slutet af 1880-talet kom åter till Öland efter sin långa emigration, såg han med friska ögon på sin hembygds karga slätt och mera mustiga lufttoner. Sant och personligt såg han på sina kära marker och på de torftiga stugorna, hvilkas enslighet därute på heden under de drifvande molnen är så gripande. De hade fortfarande hans kärlek odelad — och då han målade detta, var han sin slätts tolkare personligare och innerligare än någonsin förr...

— Ja, jag skall ge mig af till Öland snart igen, säger han med en varm glans i blicken. Jag längtar dit... Och så vill jag allt se Normandie än en gång... Tänk falaiserna med äppelblommen om våren... och hafvet... och Mont S:t Michel... Det tillhör mina vackraste minnen!

"Hvad skall man skriva om taflor? Det är som att försöka beskriva, hur en melodi lå-

VATTENFLODEN. OLJEMÅLNING AF PER EKSTRÖM.

“MUM”

är nutidens förnämsta näringsmedel för barn och sjuka. Förordadt af de flesta Herrar Läkare. Prof sändes gratis och franco från Axel Lennstrand, Gefle.

ter.“ Dessa ord fälldes en gång af vår kanske spirituallaste akvarellist, Egron Lundgren.

När man står inför de några och trettio dukarne på Per Ekströms nu pågående utställning, känner man, hur sant detta yttrande är, allra helst då man som undertecknad saknar konstkritiskt sinne, endast ryckes med af en tafas skönhet, som man tycker sig förstå, stannar likgiltig inför en annan, som man inte begriper.

För ett sundt och naturälskande öga innesluter denna utställning flere dukar, som alldeles särskildt tjusa genom deras diskreta färg och djupa stämning. En intressant omständighet är att konstnären sammanfört några af sina taflor från de franska åren med de senare målade Ölands-motiven och bilderna från västkusten. Man får därigenom ett bevis för hans utsökta känslighet för karaktäristiken i de olika landskapen, liksom ock för hans tekniska uttrycksätt för ett 20-tal år sedan och nu.

Den stora, här afbildade duken “Vid Seinens stränder“, en produkt af pariservistelsen, ger oss konstnären så att säga i redingote och lackerade skor, svensken från Montmartre, “Hörnan“ och Barbizon. Hur soignerad är icke denna målning med sitt lugna, silfverglimmande vatten, de löflösa träden, hvilkas grenarabesker stiga som fina nervtrådar upp i den af måndis mättade luften! Stannar man därefter framför “Regnbågen“ — en åskmörk Ölandsbild med tre gamla väderkvarnar ute på heden, ett ovädersblått haf i bakgrunden, ur hvilket en fragmentarisk regnbåge reser sig som ett brustet gotiskt hvalf — eller framför “Vattenfloden“ — den öfversvämmade maden med de knotiga träden, som spegla sig i vattensamlingarne och det ur töcknet framskytande huset i bakgrunden — så är det den svenske Per Ekström, slättens, de tysta ödeviddernas son, som med inträngande förståelse och sanningskärlek målar sin hemtrakt.

Bland hans soltaflor — tämligen enastående inom vår modärna konst — finnas flere präktiga alster såsom “Solen sjunker bakom heden“, “Solnedgångsstudie“, en lika djärf som lyckad målning, och den starkt egenartade “Fattigstugor i aftonbelysning“. Den sistnämnda synes mig alldeles särskildt betecknande för konstnärens lyriska kynne. Äfven från västkusten finnas duktiga saker, men det framgår otvetydigt, att Öland har det mesta af konstnärens kärlek.

Inför dess exklusiva natur, dess oskymda horisont med hafvets blåa allfarväg i fjärran, i dess soldagrar och månskimmer, dess dimmor och regnstämningar får konstnärens känsla sin rätta glöd, hans pensel sin rätta fart. Där är han sig själf som ingen annanstädes, ty där klappar hans hjärta i takt med rytmen i naturens pulsar.

Heltvisst skall det fullödiga i hans framtida konstproduktion stå med rotträdarne i samma jordmån.

ERNST HÖGMAN.

Ett pris af

Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristäfling utfäst för den bästa svenska originalromanen af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun nr 41 för föregående år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att deltaga!

Af läkare och professorer mångfaldt lysande vitsordadt såsom stärkningsmedel vid många-handa sjukdomar.

SOLHYMN. AF GUSTAF ULLMAN.

SOM EN BLID och länge saknad,
men ej väntad kärleksfröjd
steg med dagen, stilla vaknad,
åter solen, långsamt höjd
öfver fjärranbergens vidder.

I en öfverrasknings lycka
tinar, ångar ungt vårt blod.
Löjen trötta läppar smycka.
Solen stigit, klar och god
öfver vinterdunkla själar.

Se, därborta hafvet lyser
blått mot fuktmörkuddes bank.
— Svalkad blick i dagern ryser
mot en rymd, så soligt blank,
vintrig ännu, utan lärt-drill.

Dock. En sällsam vårsång susar
blid, men tonstark i min dröm.
Minnet af en blick mig tjusar,
stor och öppen, klar och öm,
siande om blomningstider.

Blick och stämma mildt mig kalla.
— Sol och vågbrus likna de. —
Ljusa ord i minnet falla:
“återfinna, — återse, —
samman — samman möta solen!“

LONDONS NYASTE KVINNOKLUBB.

HVILKEN utländsk resenär i London har icke från “toppen“ af en “bus“ kastat längtande och afundsamma blickar in i de stora komfortabla och bekvämt inredda klubblokalerne, som kanta nästan hela den ena långsidan af det mäktigt brusande, myllrande Piccadilly. Klubbhus vid klubbhus och öfverallt i de stora utbyggda fönstren bekväma skinnfåtöljer med tidningsläsande, kontemplerande eller konverse-rande män, som här funnit ett hemma hos sig, en fristad undan vimlet midt dess starkaste brus.

“Detta är *Clubland*,“ upplyser Londonbon, “och det sträcker sig öfver hela den närmaste trakten, öfver Mayfair och St. James, men Dover Street, som skär Piccadilly ungefär på midten, kallas numera på skämt Petticoat Lane efter den stora kvinnoinvandring, som där har ägt rum. Clubland var förr underkastadt mannens oinskränkta herravälde, men numera upp-växer det kvinnoklubbar här i hvar gathörn, snart sagdt.“

Vid början af 1904 kunde London räkna 36 stora kvinnoklubbar med egna klubblokaler, däraf 30 uteslutande för kvinnor och 6 “blandade“, d. v. s. sådana, som äfven räknade män bland sina medlemmar. Af dessa äro flere sociala, politiska, litterära eller endast sällskaps-klubbar utom konstnär- och universitetsklubbar. Bland de mera kända märkes Pioneer Club, en framstegsclubb, såsom redan af namnet anges, och som stiftades för femton år sedan af den numera aflidna framstående kvinnokampen Mrs Massingberd; Alexandra Club, en mötes-plats i West-End's centrum för kvinnor ur hof-kretsarna och den allra högsta societeten; Empress och Albemarle Clubs, uteslutande sällskaps-klubbar, den sistnämnda “blandad“, alla i Club-

**KÖP
Svart Siden.**

Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Specialité: Sista nyheter af brud- sällsaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt. Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S. G. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

land; och Writers' Club för kvinnor med litterär eller journalistisk verksamhet och belägen i trakten af Fleet Street, d. v. s. i hjärtat af tidningsvärlden.

LYCEUMKLUBBENS FASAD.

Men det var först i somras Londons kvinnor lyckades åt sig förvärfva säte och stämma i själfva Piccadilly. Numera kunna jättestadens bildade och kanske hårdast arbetande kvinnor finna en öppen dörr till och med vid denna pulsåder, och den bildade utländskan, som förut endast från “toppen af bussen“ fått nöja sig med att betrakta Londonklubbarnes glans och härlighet, kan numera med ett enkelt “Sesam; öppna dig,“ hoppas få bli insläppt i en stor Piccadillyklubb, där hon kan känna sig som hemma hos sig.

LYCEUMKLUBBEN: TRAPPHUSET.

SANATOGEN

Erhålles å apotek. Generalrepresentanter för Sverige: Josephson & Reteike, Göteborg. Fabrikanter: Bauer & Co, Berlin.

Med förvärfvet af den ståtliga egendomen n:r 128 Piccadilly kan Londonkvinnan sägas hafva gjort en värdefull landvinning. På initiativ af den unga begåfvade skriftställarinnan miss Constance Smedley har där för några månader sedan öppnats den nya Lyceumklubben, hvilken är afsedd som samlingsplats för kvinnor ur Londons litterära, konstnärliga och akademiskt bildade kretsar. För vinnande af medlemskap fordras att hafva publicerat något själfständigt arbete inom litteraturen, pressen, vetenskapen eller någon gren af de sköna konsterna, men äfven hustrur och döttrar till framstående konstnärer och vetenskapsidkare äga tillträde — en tilläggsbestämmelse, som från vissa håll dock mötts med opposition, då man ansett, att med-

LYCEUMKLUBBEN: SKRIFRUMMET.

lemskapet bör vara baserad utslutande på egna och icke på andrahands förtjänster. Universitetsexamina berättiga äfven till inträde, och kvinnliga högskolestudenter öfver tjugu år gamla kunna blifva associerade för ett år i sänder och med befrielse från erläggande af inträdesafgift. Ett af de nya och mest tilltalande dragen hos Lyceumklubben är likväl dess kosmopolitiska karaktär. Genom att bereda inträde äfven för främmande nationers kvinnor — naturligtvis med samma kvalifikationer som de engelska — har man åsyftat ett rikare tankeutbyte, en starkare omsättning af idéer och en ständig tillförsel af nya och lifgivande element. som skulle verka välgörande för klubblivet i dess helhet, på samma gång man öppnar förut oanade möjligheter för sig i London uppehållande främningar. Af synnerligt värde, särskildt för dessa senare, är dessutom den inom klubblokalen upprättade upplysnings- och förmedlingsbyrå, dit medlemmar kunna vända sig i och för råd och upplysningar med afseende på allt, som kan vara af värde för deras olika verksamhet eller intressen. För utländska medlemmar är årsafgiften en guinea och ingen inträdesafgift. Afgifterna äro, för en klubb i Londons förnämsta stadsdel, ovanligt lågt beräknade, men man har aldrig lämnat de mindre bemedlade, hvilkas intressen bäst behöfva tillgodoses, ur sikte. För att likväl försäkra sig om klubbens ekonomiska bestånd hade ett medlemsantal af minst 1,500 personer, betalande en årsafgift af två guineas, blifvit stipuleradt såsom villkoret för företagens startande. Då klubben öppnades, räknade den 3,000 medlemmar. Af nyinträdande medlemmar fordras numera en guinea i inträdesafgift, och årsafgiften är för Londonbor, d. v. s. för dem, som anses mest begagna sig af klubbens fördelar, tre guineas, under det att landsortsbor fortfarande endast betala två.

Det vackra, väl inredda och väl belägna klubbhuset innehades förut af the Imperial

Service Club, ett militärsällskap, som med boerkriget spirat upp till välstånd, men sedermera efter en finansiell krasch måst rymma fältet för de invandrande kvinnorna, hvilka stodo redo att taga sitt nya förvärf i besittning med inventarier och allt. Det berättas, att, då de kvinnliga spekulanterna infunno sig för att bese platsen, de manliga innehafvarne ännu voro kvar, och att de endast motvilligt uppgåfvat det ena rummet efter det andra, ända tills de till sist icke kunde finna någon annan tillflyktsort än biljardsalen. Men äfven dit inträngde de kvinnliga inkräktarne, och biljardsal, såväl som rökrum, hafva sedermera lämnats alldeles oförändrade under den kvinnliga regimen.

Endast några steg från Hyde Park Corner och med en härlig utsikt öfver Green Park ligger Lyceum med fönstren inbäddade i röda pelargonier. På ena sidan har det the Bachelors' Club och på den andra the Cavalry Club — "ett läge, som bör anses idealiskt för de flesta kvinnor", såsom en Londontidningskämtesamt uttryckte sig. Men medlemmarne af Lyceumklubben äro icke för manligt sällskap utslutande hänvisade till sina grannar, ty här liksom i alla Londons kvinnoklubbar äro män ofta och gärna sedda gäster. Af den orsaken finnas till exempel

två stora matsalar, den ena, där man emottager främmande, och den andra utslutande för medlemmarnes privata bruk. Dessutom finnas flere stora vackra mottagnings- och sällskapsrum, bibliotek, läs- och skrifrum samt enskilda hvilorum, där medlemmarne kunna känna sig fullkomligt ostörda. Allt är inredt med gedigen smak och komfort, och nu, sedan kvinnorna fått klubben om hand, saknas icke heller den fitness och omvårdnad i detaljer, som endast den kvinnliga handen förmår utbreda; mjukafärgrika kuddar i de djupa hvilstolarne och blommor öfverallt. Särskildt matsalarne med sina mjuka, ljudlösa mattor, sin varma harmoniska dekorerings och sina blomsterprydda småbord förete en inbjudande anblick, den större rymmande omkring 100 personer, den mindre ett trettiotal.

En blick på matsedeln visar tydligt klubbens mål att tillgodose äfven vidt skilda anspråk, på samma gång den söker lämpa sig efter mycket olika ekonomiska tillgångar. Sålunda kan man där äta en utmärkt table d'hôte lunch för nio pence och en ännu bättre för tre shillings, en god middag för en shilling och tre pence, och, om man vill slå på stort, kan man bjuda på middag, som kostar tio shillings kuvertet eller mer.

De öfre våningarne upptagas af 36 sofrum, som för kortare uppehåll i staden mot särskild

afgift stå till medlemmarnes disposition. Men som detta antal redan visat sig för litet att något så när motsvara efterfrågan, är man betänkt på att utvidga denna afdelning med ytterligare ett hundratal rum i grannskapet. Badrum, eleganta toaletterum, hårfrisörskor och sömerskor finnas dessutom tillgängliga på klubben. Bland betjäningen talas flere utländska språk.

Att ett företag sådant som Lyceumklubben skall lyckas, därför borgar icke blott de vid-synta och liberala idéer, på hvilka detsamma är grundadt, utan äfven, och i kanske lika hög grad, de namn, som upptagas på listan af dess styrelse och första medlemmar. Ordförandestolen innehafves af Lady Frances Balfour, och såsom vice ordförande fungerar Mrs. Moberly Bell. Miss Smedley har själf åtagit sig den ansvarsfulla och kräfvande sekreterarebefattningen. Bland medlemmarne märkas för öfrigt namn sådana som: Mrs. Craigie (John Oliver Hobbes), Madame Sarah Grand, Miss Beatrice Harraden, Mrs. Humphrey Ward, Mrs. Flora Annie Steel, alla kända författarinnor; Miss Lucy Kemp Welch, hvars grandiosa djur- och bataljmålningar ådragit sig stort och berättigadt uppeende på de sista årens utställningar i the Royal Academy; Mrs. Walter Crane, Mrs. Thomas Hardy. Mrs. T. P. O'Connor och Mrs. John Lane (bokförläggarens hustru); föreståndarinnorna för Girton, Newnham och Bedford Colleges; flere framstående kvinnliga läkare och bland utländska medlemmar Madame Alphonse Daudet och Madame Blanc (Th. Bentzon).

Briton.

LYCEUMKLUBBEN: STORA MATSALEN.

ETT SAMVETSÄKTENSKAP. NOVELL FÖR IDUN AF ELSA EK.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

MEN HAN gjorde aktningvärda bemödanden att visa sig älskvärd. Agda såg dock med ett halft löje, huru ansträngande han fann detta tvång. Däremot plågade det henne att se, huru det ibland kom något osäkert och blygt i moderns annars alltid så lediga och säkra hållning, Hon hade tydligen alltid en känsla af de illegitima förhållandena i dotterns hem.

"Hvad ha ni vidtagit för försiktighetsåtgärder med afseende på barnet?" sporde modern en dag Agda med en besvärad, urskuldande ton.

DUFF'S LIQUEUR WHISKY

★ **MACLEAY DUFF & CO,** ★
GLASGOW.

Generalagentur
J. GRÄNGREN,
STOCKHOLM.
Rikst. 58 78.

“Barnet?” upprepade Agda.

“Ja, för att trygga dess ställning. Den kunde ju blifva i hög grad oklar, om du eller Petrus eller båda doge. Genom att domfästa ett sådant äktenskap som edert, kan ju barnets såväl som hustruns rätt någorlunda tryggas.”

“Visserligen,” svarade Agda och hennes röst fick något af det gamla aggressiva och kamplystna i tonfallet. “Det är ju ett ganska godt sätt, men Petrus och jag vilja i vårt äktenskapliga förhållande vara helt fria och icke ens sålunda göra oss beroende af närvarande äktenskapslagstiftning. Men på testamentarisk väg hafva vi vidtagit alla åtgärder för att trygga barnets ställning.”

Men fastän Agda satt där så käck och öfverlägsen, var det mesta af hennes gamla mod och bärkraft borta. Inför sig själf ängslades hon ofta med farhågor, att barnet skulle komma att tryckas af de förhållanden, hvaröfver hon själf, trots öfvertygelsens ifver, icke ägt kraft att fullt höja sig.

Men både moderns och mormoderns bekymmer för den lilles framtid visade sig öfverflödiga, ty barnet var så bräckligt och svagt, att det endast med några timmar öfverlefdes sin födelse.

Agdas tillfrisknande gick mycket långsamt, och innan hon fullt hunnit återvinna sina krafter, föll hon i en svår reumatisk feber. När hon åter steg upp från sjukbädden, voro krafterna ytterligt nedsatta och hela hennes nervsystem var hårdt angripet. Petrus fruktade någon af de elaka efterslängar, som pläga åtfölja reumatisk feber, och det beslöts att Agda skulle begifva sig till en vinterkurort. Efter några veckors vistelse där, reste hon till Uppsala för att tillbringa någon tid hos modern, emedan vårluften i Marieholm ansågs skarp och frestande. Men här fick Agda ett nytt anfall af sjukdomen. Först i juni återvände hon hem, men endast på ett par dagar och för att hämta Petrus. Han hade tagit tjänstledighet och ämnade med Agda tillbringa några veckor på ett högfjällssanatorium i Norge.

“Käre Petrus, du vet ju på detta sätt knappt af, att du har en hustru,” sade Agda helt beklämd. “Jag tycker, det är en evighet, sedan jag gick här och styrde och ställde som en frisk och vanlig människa. Jag undrar, om du känt det ens hälften så ensamt som jag?”

Petrus drog henne intill sig och kysste henne. — Ja, nog hade han saknat henne, men han såg inte riktigt tillfreds ut, när han gaf henne sin försäkran därom.

“Lotta har väl skött riktigt väl om doktorn, medan jag varit borta?” sade Agda, då jungfrun kom in med soppan. “Han har bestämt magrat!”

“Å, visst inte!” sade Petrus och såg besvarad ut.

“Nog har jag försökt efter bästa förmåga,” sade Lotta. “Och med kosten har det då ingenting fattats.”

“Nej, Lotta låter nog ingen nöd gå på en, det vet jag ju bäst, sedan jag låg sjuk. Men du behöfver semester,” vände sig Agda till sin man.

“Ja,” medgaf Petrus. “Jag behöfver hvila upp mig litet samt få se något annat än dessa småstadsförhållanden.”

Petrus tillbringade den månad han åtnjöt tjänstledighet i Norge med Agda. Men hon ålades af läkaren att kvarstanna ytterligare ett par månader, i trots af att hon protesterade och tyckte den ådömda tiden utgöra en hel evighet.

“Jag blir väl den förelagda tiden ut,” skref hon dock någon tid därefter till Petrus. “Ty som jag verkligen märker, att min hälsa gör framsteg, får jag väl ge mig till tåls för att

kunna återkomma till dig riktigt frisk och stark.”

Men vädret blef under den följande tiden i hög grad ogynnsamt och, när fjorton dagar af tiden för hemresan återstodo, blef längtan Agda öfvermäktig, och hon beslöt sig för att resa hem och öfverraska Petrus.

Det var för Agda en stor misräkning, att Petrus var ute på en sjukresa, då hon kom hem, men det var en fröjd redan att vara i hemmet och känna sig frisk och veta, att allt nu skulle kunna återtaga sin gamla gång.

“Ack, hvad det är skönt att åter vara hemma!” Agda satte sig trött ned och så föllo hennes ögon på Lotta. — Hvad var det väl med Lotta! Agda blef helt nedstämd och dystert. Den snälla Lotta! Hade hon gått och kastat sig i olycka!

Agda försökte först att ingenting låtsas om, men ledsnaden blef henne öfvermäktig.

“Nej, men Lotta,” sade Agda plötsligt och fick tårar i ögonen, “så ledsen detta gör mig! Lotta skall väl gifta sig?”

“Gifta mig!” Lotta blef het och ifrig. “Nej, så väl är det väl inte ställt för mig.”

“Men hur kunde Lotta!” utbrast Agda. — “Är han gift då?” undrade hon bekymrad. “Annars är det hans skyldighet.”

“Å,” Lottas röst ljöd kärft, “hvarken gift eller ogift.”

Det var något i orden, som hos Agda väckte en obehaglig idéassociation. Hon sade intet, utan väntade på fortsättningen.

“Ånej, jag får allt ge mig på dörren jag — låter det till,” jämrade sig Lotta.

Agda betraktade henne häpet och oförstående.

“För här lär väl inte frun låta mig stanna!”

“Lotta kunde ju komma tillbaka, när allt är öfver,” föreslog Agda. “Fadern får väl åtminstone bidra med understöd åt barnet?”

“Ja, det blir allt på doktorn det kommer an, skall jag säga frun. För frun kan lika så gärna få veta hurudan man hon har.”

Agda satt där helt bestört och oförstående. “Hvad menar Lotta?” sade hon med värdighet.

“Jag menar, att det allt är doktorn, som skall betala understödet till barnet,” sade Lotta. “För det är han, som är far till det och ingen annan.” —

Agda satt i salongen, hvit och stel som en bildstod, då Petrus några timmar senare kom hem

Han gick emot henne med något spändt öfver dragen, men när han närmade sig henne, förstod han, att hon visste allt.

“Du kommer och öfverraskar,” gjorde han ett förtvifladt försök att känna sig för, om allt vore förlorat.

“Ja, jag kommer och öfverraskar,” genmälde Agda och reste sig upp.

Men vid det hon stod upp och stirrade Petrus och sin olycka i ansiktet, öfvermannade henne sinnesrörelsen och svagheten och hon svimmade.

Petrus bar Agda till hennes säng, men det dröjde länge, innan hon återfick medvetandet. Och hon var så svindlande och svag, att hon inte tycktes förmå att reda ut något af hvad som förefallit. Framåt aftonen försökte Petrus att gifva henne ett sömnpulver. Hon tog det utan motstånd och föll i en djup och långvarig sömn. Då hon vaknade sent den följande förmiddagen, var Lotta ur huset.

Agda låg en stund stilla och sökte klargöra hvad som händt. Så steg hon hastigt upp och klädde sig. Hon var redan färdig, då Petrus försiktigt gläntade på dörren.

“Hur är det med dig?” sade han osäkert. “Du borde knappast stigit upp.”

Lanolin-Sana-Tvål.
Garanterad ren, neutral, mild och öfverfet.
Bästa Barntvål!
25 öre st.
Grumme & Son
Stockholm.

“Jag är bra,” sade Agda och gick ut i det yttre rummet.

“Jag är förtviflad,” utbrast Petrus. “Du måste förlåta mig, Agda! En hustru måste kunna förlåta.”

Agda stod stel och styf, hon öppnade på läpparne liksom för att svara, men förmädde det inte.

“Jag gick här så ensam,” sade Petrus. “Och vi ha alla våra svagheter. Och i ett olyckligt ögonblick skedde det.”

Agda iakttog alltjämt tystnad.

“Hade du kommit hem en vecka senare, såsom ämnadt var, skulle hon varit borta,” sade Petrus osäkert. “Jag hade redan förut försökt att få henne ur huset, men hon var halsstarrig och galen.”

“Detta kan svårligen förtänkas henne,” sade Agda kallt. Hon var förvånad öfver att hon nästan ingenting kände, utan kunde vara så lugn.

“Hon var af den sorten, som var förutbestämd att råka på fall — för den ene eller den andre,” mumlade Petrus.

“Det borde dock kännas tämligen ansvarsfullt att ha varit henne behjälplig att gå detta förutbestämda öde till mötes.” Agdas röst lät hård och hänfull.

“Det var lika mycket hennes fel som mitt,” vändades Petrus. “Hon var åtminstone nykter och klar i hufvudet. — Hon lämnade emellertid huset i morse.”

“Ja, det var måhända en försvarande omständighet för Lotta, att hon var nykter,” eftersade Agda liksom tankspridd.

Petrus teg, han kände sig förintad inför detta frostigt stela lugn.

“För min skull hade du inte behöft köra bort Lotta,” förklarade Agda liksom uppvaknande. “Jag afstår naturligtvis min plats åt henne.”

Petrus stod stum af sorg och vrede.

“Hon har ju större kraf på dig än jag,” återtog Agda.

“Jag trodde, du mindes, att du och jag växlade löften, som vi ansågo lika bindande som om de aflagts inför altaret,” sade Petrus med grumlig stämma.

“Löften, som du brutit!” utbrast Agda.

“Jag har brutit emot den trohet jag var dig skyldig. Men jag har inte brutit i den kärlek jag svor dig,” bedyrade han lidelsefullt. “Äfven många af de löften, som afläggas inför altaret, kränkas, men de upphävas icke därigenom.”

“Men löften af den art vi växlade, måste hållas i trefaldt större helgd än de, som ges inför altaret. Hvad finns väl längre för mig att trygga mig till? Hvarken heder, kärlek eller tro, hvarken lag eller rätt.”

(Forts.)

En delikat dessert tillagas på ett par minuter af

Lagermans Dessert-gelè-pulver “TOMTEN”.

NORDISKA SPELENS LEDANDE MÄN.

ÖFVERSTE V. G. BALCK,
GENERALKOMMITTÉNS ORDFÖRANDE.

MAJOREN FRIH. S. HERMELIN,
GENERALKOMMITTÉNS VICE
ORDFÖRANDE.

REDAKTÖR A. LINDMAN,
GENERALKOMMITTÉNS FÖRSTE
SEKRETERARE.

SKRIFTSTÄLLAREN T. BLANCHE,
MEDLEM I SEKRETARIATET.

KAPTEN B. FESTIN,
ORDFÖRANDE I SKIDLÖPNINGS-
KOMMITTÉN.

KAPTEN G. DRAKE,
ORDFÖRANDE I SKRIDSKOÅKNINGS-
O. SPARKSTÖTTINGSKOMMITTÉERNA.

LÖJTNANT E. LINDER,
ORDFÖRANDE I KOMMITTÉN FÖR
TÄFLINGAR TILL HÄST.

LÖJTNANTEN GREFVE C. BONDE,
ORDFÖRANDE I TRÄFTÄFLINGS-
KOMMITTÉN.

KAPTENEN FRIHERRE C.
SILFVERSPARRE,
ORDFÖRANDE I SKRIDSKOSEGLINGS-
KOMMITTÉN.

BRYGGMÄSTAREN A. HYDÉN,
ORDFÖRANDE I ISJAKTSEGLINGS-
KOMMITTÉN.

KAPTEN E. FRESTADIUS,
ORDFÖRANDE I MILITÄRIDROTTS-
KOMMITTÉN.

LÖJTNANTEN FRIHERRE F.
FALKENBERG,
ORDFÖRANDE I HOCKEY- OCH
CURLINGKOMMITTÉERNA.

KAPTEN A. DRAKENBERG,
ORDFÖRANDE I FÄKTNINGS-
KOMMITTÉN.

GREFVE CL. VON ROSEN,
ORDFÖRANDE I AUTOMOBILÅKNINGS-
KOMMITTÉN.

DIREKTÖR B. BURMAN,
ORDFÖRANDE I SIMNINGS-
KOMMITTÉN.

KAPTEN K. A. B. AMUNDSON,
ORDFÖRANDE I BALLONGSEG-
LINGSKOMMITTÉN.

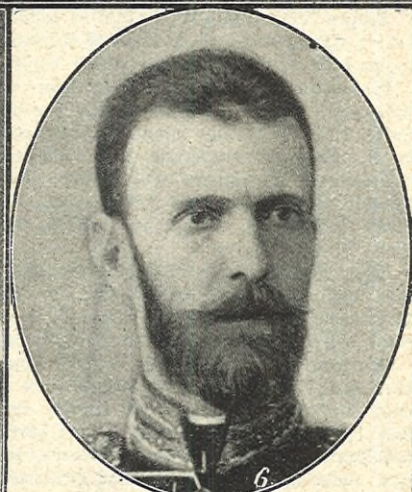
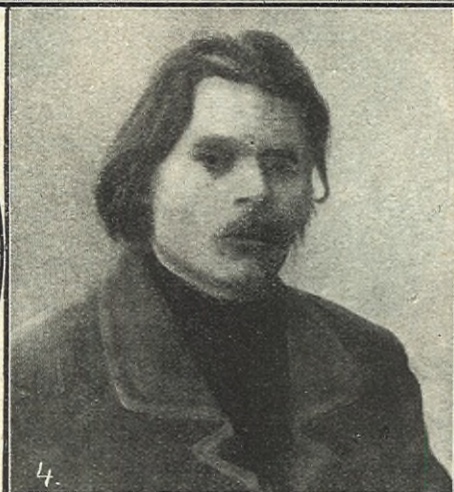
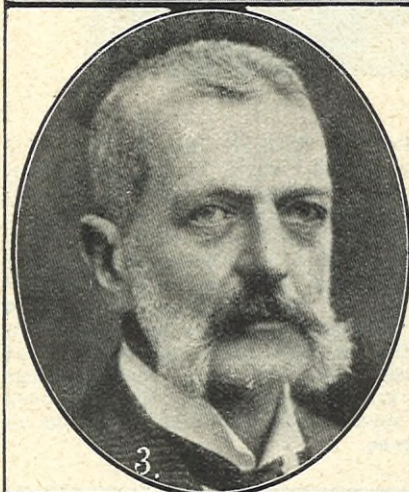
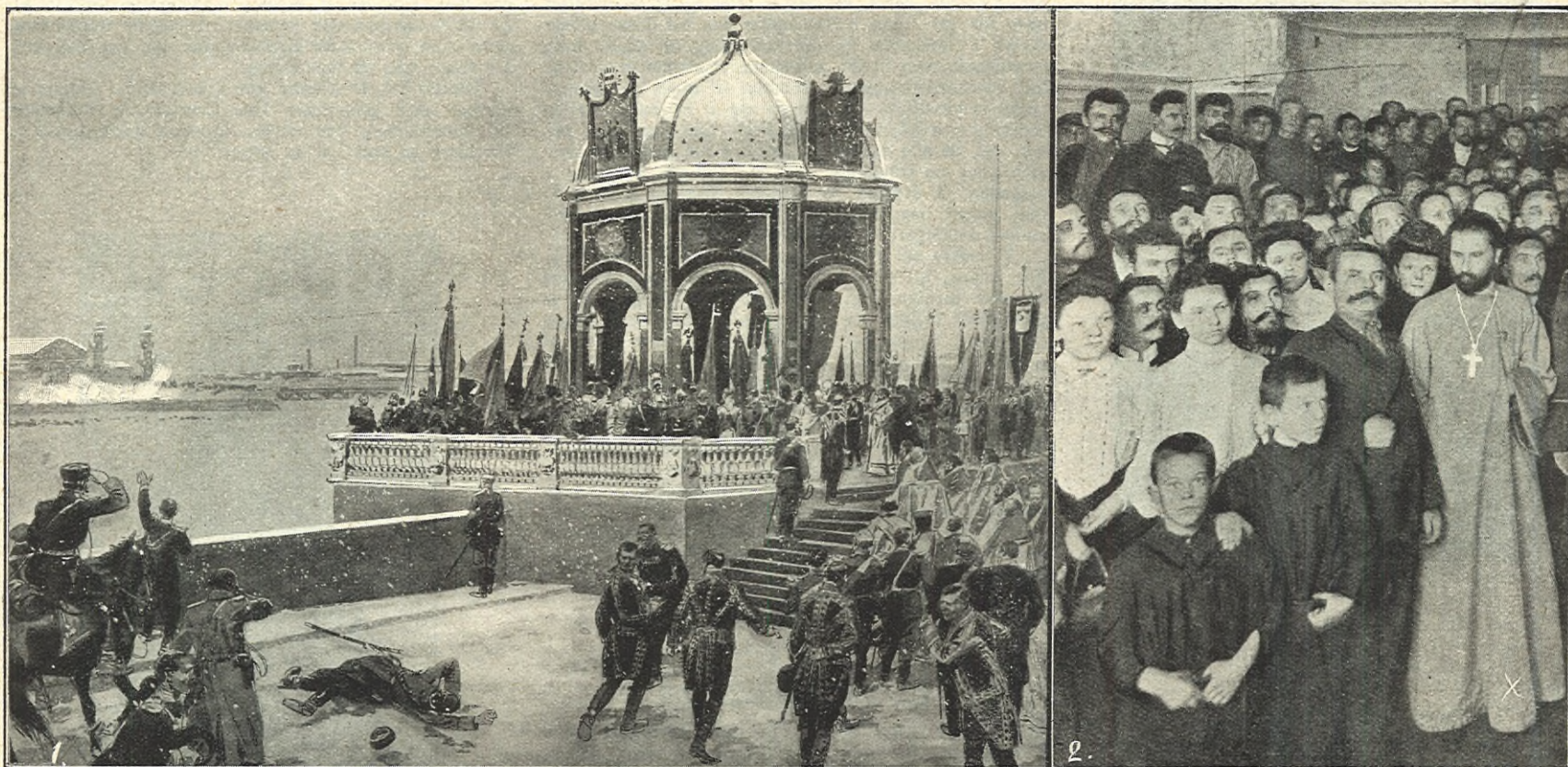
KAPTEN O. BERGSTRÖM,
ORDFÖRANDE I KOMMITTÉN FÖR
FESTFÖRESTÄLLNINGAR PÅ
TEATERN.

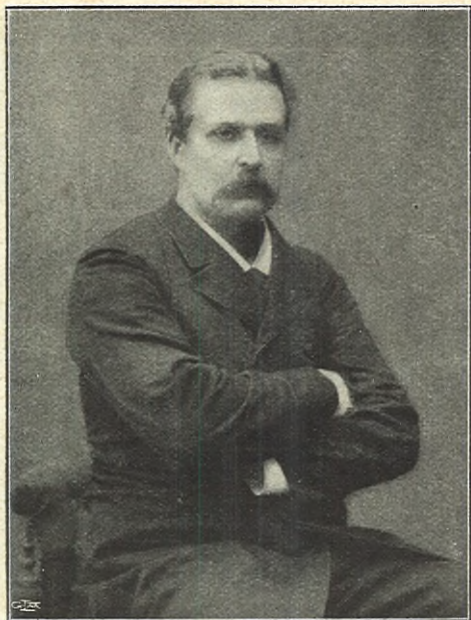
MED. DR. A. LEVIN,
ORDFÖRANDE I EKONOMI-
KOMMITTÉN.

PROFESSOR HJ. SJÖGREN,
ORDFÖRANDE I MOTTAGNINGS-
OCH INKVARTERINGS-
KOMMITTÉN.

REVOLTEN I PETERSBURG. 1. BESKJUTANDET AF DEN PÅ ISEN UPPFÖRDA PAVILJONGEN, PRÅN HVILKEN KEJSAREN INVIGDE NEVAVATTNET. 2. PRÄSTEN GAPON (X) DE STREJKANDE ARBETARNES LEDARE. 3. STORFURST VLADIMIR, KEJSARENS FARBROR, SOM MED MILITÄRMAKT UNDERTRYCKTE RESNINGEN. 4. MAXIM GORKI, DEN RYKTARE FÖRFATTAREN, SOM HÄKTATS FÖR DELTAGANDE I REVOLTEN. 5. GENERAL TREPOFF, PETERSBURGS NYE GENERALGUVERNÖR. 6. STORFURST SERGIUS, DEN HITTILLSVARANDE GENERALGUVERNÖREN I MOSKVA. 7. TRUPPERNA SKJUTA PÅ ARBETARETÅGET UTANFÖR VINTERPALATSET SÖNDAGEN DEN 22 JANUARI.

HJALMAR STOLPE.

FÖR NÅGRA dagar sedan afled härstades efter en längre tids sjuklighet i följd af hjärtåkomma professor och intendent för Naturhistoriska riksmuseets etnografiska samling, Knut Hjalmar Stolpe.

Professor Stolpe var bördig från Gelle. Under studietiden i Uppsala, hvarest han tog den filosofiska graden 1872, hade han ägnat sig åt arkeologiska forskningar. Sålunda studerade han 1870 med understöd af Vetenskapsakademien Gottlands myr- och acaridfauna. Följande år började han arkeologiska forskningar på Björkö i Mälaren, hvilka med statsanslag fortsattes 1872—79 och 1881.

Efter fleråriga vidsträckt forsknings- och studieresor blef han 1899 föreståndare för Naturhistoriska riksmuseets naturhistoriska samlingar samt 1902 professor och intendent för samma samlingar.

Professor Stolpes arbeten på det etnografiska området äro i hög grad betydelsefulla och vittna om ett eldigt forskarnit. Ensamt på Björkö undersökte han öfver 1,100 grafvar och ledde senare kartläggningen af grafälten därstädes. På sina sedermera företagna många-åriga resor ägnade han sig med entusiastiskt intresse och flit åt samlandet af etnografiska föremål. Deltagare i fregatten Vanadis' världsomsegling 1883—85, hemförde han från denna färd icke mindre än 7,500 föremål från Södra Amerika, Söderhafsöarna och Asien. Under denna resa utförde han äfven undersökningar å grafälten vid Ancon i Peru samt i grafgrötter och grafält på Tahiti och Oahu. Äfven från Japan hembragte han en storartad samling delvis mycket sällsynta föremål, uppgående till omkring 1,300 nummer.

Han har jämväl uppträdd som flitig skriftställare på det arkeologiska området. Som etnografisk forskare kan han betecknas som banbrytande. Som ett af de märkligaste resultaten af hans studieresor är det material han insamlade till belysning af naturfolkens ornamentik, och hvarom han skrivit en större afhandling, utgifven på svenska och tyska och belönad med det Loubatska priset.

Till sitt väsen var professor Stolpe en synnerligen älskvärd och försynt människa, angenäm som sällskapskarl, öppen, vänfast och i besittning af ett friskt, gladt lynne.

Genom hans bortgång har den svenska vetenskapen gjort en mycket stor förlust, ty hans livsverk har varit omfattande.

Närmast sörjes den aflidne af maka och en dotter.

NÅGRA ORD OM ELEVHEMMET I STOCKHOLM.

"ELEVHEMMET? Hvad är det för ett hem?" tycker jag mig höra någon utropa. "Ett lärarinnehem har man ju hört talas om bland många andra slags hem. Finns det nu också ett elevhem?"

Besynnerligt nog får man ofta frågor ungefär sådana som dessa, då man kommer att nämna Elevhemmet, fastän detta hem i sitt nuvarande skick existerat här i Stockholm i hela åtta år. Undertecknad vill därför med några ord påpeka det hittills så föga kända lilla hemmets tillvaro samt lämna några upplysningar om dess ändamål m. m.

I huset n:r 60 Sturegatan, 3 trappor upp, är Elevhemmet inrymdt. Och sitt i mitt tycke vackra namn

har det fått däraf, att det år efter år är ett verkligt hem för tio unga flickor under den tid dessa måste vistas i Stockholm för sin utbildning till något visst lefnadskall, men hvilka sakna medel att betala ett vanligt inackorderingspris. Somliga af dessa gå igenom något seminarium, andra ägna sig åt handarbete eller teckning och några åt gymnastik. Och jag vågar påstå, att de alla skatta sig lyckliga att under denna i allmänhet ansträngande tid, för summa 35 kronor i månaden få åtnjuta de fördelar, som ett ordentligt, fast enkelt hem under en god och bildad föreståndarinnas omsorgsfulla ledning har att bjuda.

Vi måste väl alla erkänna, att det är en skön uppgift, denna, att söka underlätta den för unga kvinnor så ofta törniga vägen till själförsörjning. Men — penningar behöfs det, om denna uppgift skall kunna fullgöras. Penningar har Elevhemmet också fått af goda gifmilda människor och får årligen till hjälp för sitt underhåll; men ännu mer fordras det, om hemmets existens skall kunna anses någorlunda betryggad.

Elevhemmets styrelse och andra dess vänner hafva därför beslutat att till förmån för hemmet anordna en försäljning, vissa som de äro, att de härigenom ej förgäfvades vädja till en offervillig allmänhets välvilliga intresse för denna behjärtansvärda sak.

Om tid och rum för den omnämnda försäljningen kommer annons att införas inom kort i de dagliga tidningarna

Stockholm den 27 jan. 1905.

En vän till Elevhemmet.

UR DAGSKRÖNIKAN.

M. G. DE LA GARDIE. †. Landshöfdingen i Kristianstads län, greve Magnus Gabriel De la Gardie, afled härom dagen i hufvudstaden, träffad af ett slaganfall.

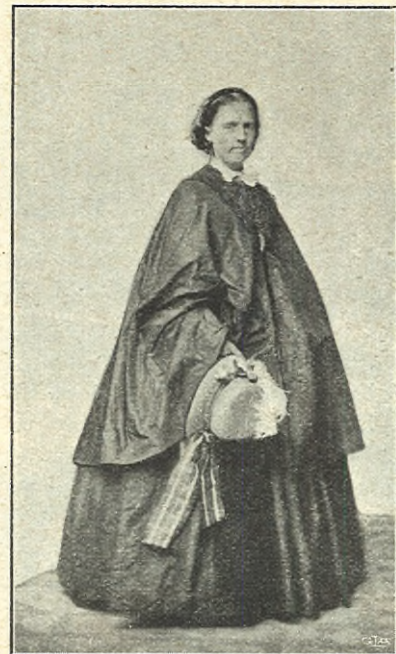
Den så plötsligt bortryckte länshöfdingen var född 1839 på fädernegodset Maltesholm. Efter aflagd studentexamen i Lund samt kansliexamen ingick han på ämbetsmannabanan. År 1863 utnämndes han till attaché i Köpenhamn, var efter hvart annat legationssekreterare i London, Berlin och Köpenhamn, tills han 1883 utnämndes till landshöfding i Kristianstads län. Han intog därmed det residens där hans farfader på sin tid fört spiran i nära 30 år. I sitt län blef han snart, icke

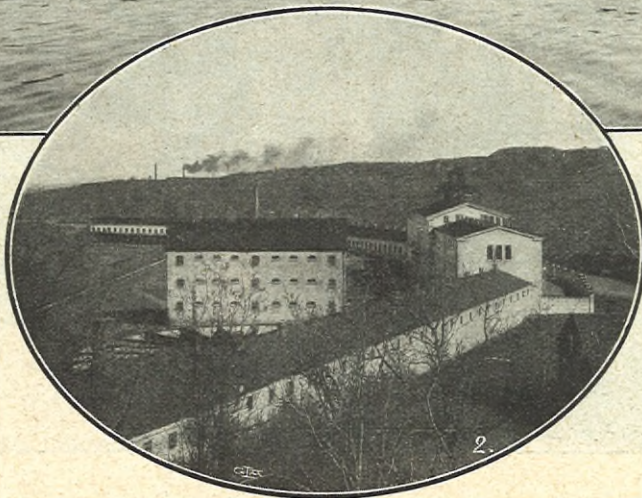
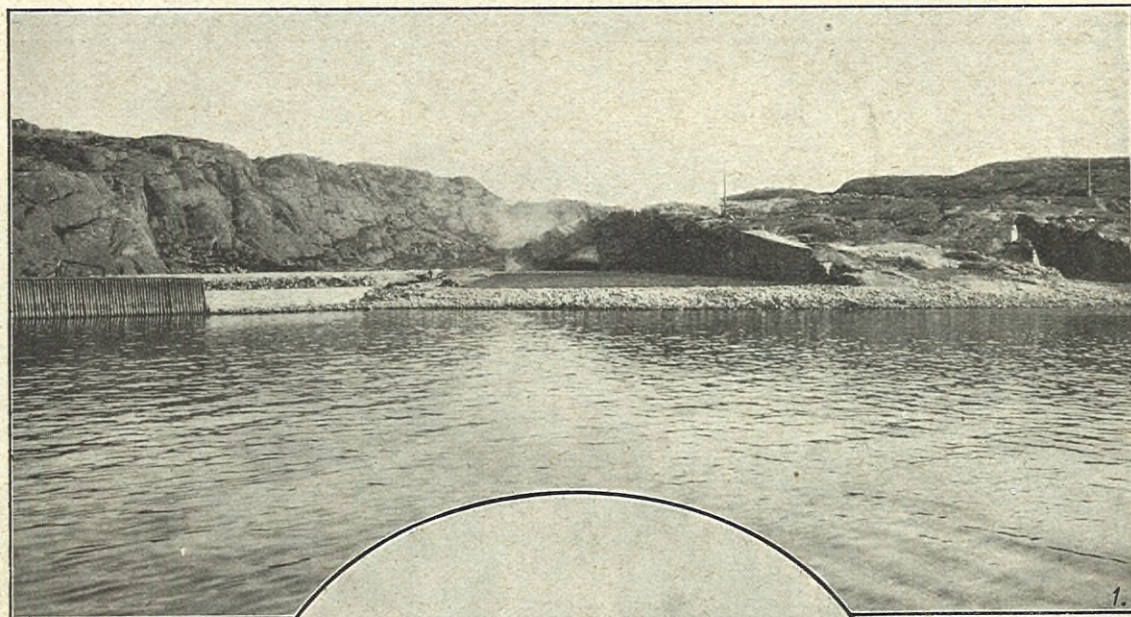
M. G. DE LA GARDIE.

var han själf en af Skånes betydligaste jorddrottare. År 1896 tog han sitt inträde i riksdagens första kammarare som ombud för Kristianstads län och stannade där tills i fjol, då han afgick.

Grefve De la Gardie var sedan 1877 i äktenskap förenad med grefvinnan Ulla Charlotta Wachtmeister till Johannishus och sörjes, utom af maka, också af två barn, en son och en dotter.

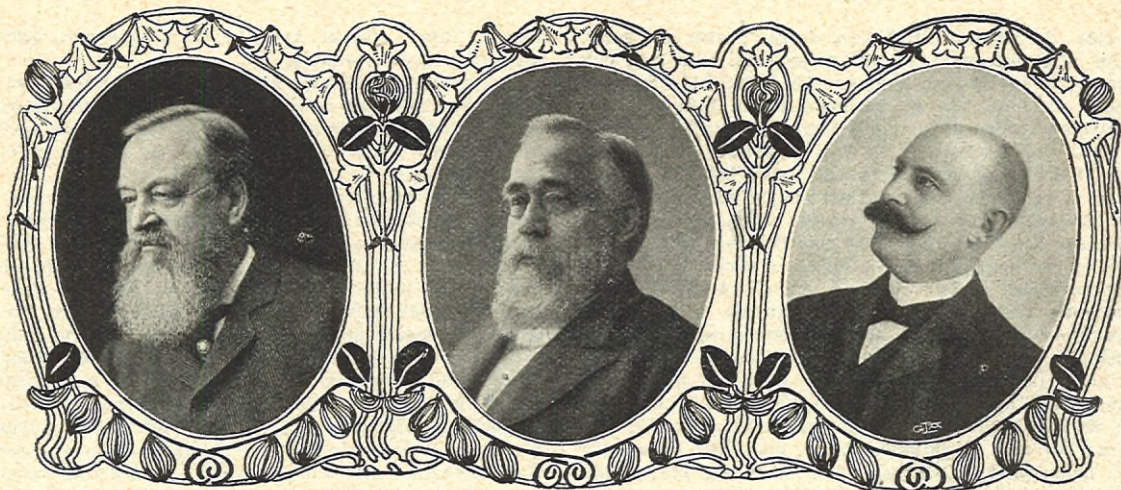
FÖRFATTARINNAN, FRÖKEN INGA SCHENFELT har i dagarne aflidit i Växjö, 78 år gammal. Inga Schenfelt föddes i Agunnaryd i Småland den 29 april 1826. Under signaturen "Elsa" har hon utgivit flere vittra arbeten, såsom "Akademikamraterna", "Gunilda", "Förtalets vanmakt" m. fl. samt medarbetat i flere tidningar. Äfven till Iduns spalter har hon tidigare lämnat en del bidrag. — Den bortgångna var hjärtegod och vänlig, och många af de nödlidande hade i henne en verklig vän. Djurens skydd ifrade hon också för och deltog i öfverläggningar och beslut därom så länge som hälsa och krafter stodo henne bi. Under de senare åren var hon mycket sjuklig och döden kom som en befrielse för henne.

VÅRT KUSTFÖRSVAR. 1. ÄLFSBORGS FÄSTNING I VÄSTERBERGET UTANFÖR GÖTEBORG. 2. NUVARANDE CELLFÄNGSELSET Å NYA VARFVET, KUSTFÖRSVARETS BLIFVANDE STATION Å VÄSTKUSTEN. A. BACKLUND FOTO.

STURES MJÖLK-CACAO

är numera obestridligen erkänd som angenämaste och lälsosammaste frukostdryck, som finnes. Förutom den bästa Cacao's fina arom och angenäma smak, har den mångdubbelt mera näringvärde och är hälsosammare än någon annan i handeln förekommande Cacao. Se i öfrigt Professor Bergstrands och Handelskemisten John Landins intyg. Priset är det billigaste, nämligen endast 3 kronor pr kg.

ETT SVENSKT-AMERIKANSKT TIDNINGSJUBILEUM. 1. A. E. JOHNSON. 2. J. A. ENANDER. 3. C. TH. STRANDBERG.

ETT SVENSKT-AMERIKANSKT TIDNINGSJUBILEUM firades den 3 januari i år, då den svensk-amerikanska pressens äldsta och mest betydande organ, "Det gamla och nya Hemlandet" i Chicago, fyllde sitt 50:e år. Dagen till ära utgafs ett rikt illustrerat festnummer med en återblick öfver tidningens öden under det förflutna halfsekket.

"Hemlandet" var under många år den Svensk-lutherska Augustana-Synodens organ och kan ännu betraktas som den Svensk-lutherska kyrkans representant i Förenta staterna. Redaktören och ekonomiredaktören för "Hemlandet" räknas bland Amerikas mest framstående svenskar, och den nuvarande redaktionen är sammansatt af Amerikas bäst kända svenska journalister. Tidningens ägare och ordförande i direktionen är A. E. Johnsson en af Amerikas mest framstående svenska affärsmän, tillika innehafvare af Wasaorden. Redaktör är dr John A. Enander. Han blef af presidenten Harrison utnämnd till amerikansk minister för Danmark, men måste på grund af sjukdom afslå anbudet. Ekonomidirektör är Carl Th. Strandberg, som tillhör den välkända författare- och konstnärssläkten med samma namn; hans farbröder voro, Olof Strandberg vid kungl. operan, som på sin tid tillhörde Sveriges förnämsta tenorer, C. W. A. Strandberg. (Talis Qualis) och Paul Strandberg, som var redaktör för Post- och Inrikes tidningar.

Som ett apropos till 50-årsjubileet meddela vi i dagsnumret porträtten af "Hemlandets" ledare.

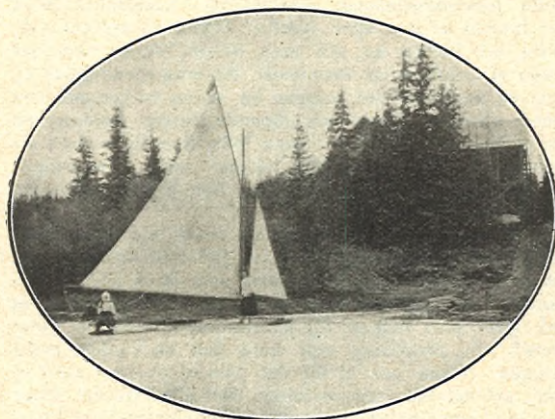
ÄLFSBORGS FÄSTNING. I det f. n. pågående arbetet till stärkande af vårt kustförsvar är Älfsborgs fästning en bland de punkter, som hålla på att i ständ sättas för ändamålet. Fästningen, som är sprängd i Västerberget, ligger, som bekant, vid Göta älfs mynning i Älfsborgs fjord samt omedelbart intill badorten Långe- drag. Major Claes Grill är fortifikationsbefälhavare och kommandant. Åtskilliga af logementen i bergets inre äro redan färdiga.

Logementens golf äro af betong med trägolf ofvanpå. Möbler såsom järnsängar o. d. äro ditflyttade. Elektrisk belysning är införd, och strålkastare hafva blifvit upp-satta, som sträcka sitt sken långt ut öfver fjorden. Manskapet är förlagdt till Nya Varfvet, ty logementen i själfva fästningen skola endast bebos i krigstid, möjligen kommer dock en del däraf att upptagas af beväring. Man har tänkt sig, att Nya Varfvet's fängelse-lokaler redan i slutet af året skola delvis kunna tagas i besittning för kustartilleriet, men när fångarnes förflyttning kommer att försiggå, är ännu ovisst. Den gamla hamnen utanför Nya Varfvet iordningställes nu åter, och 4 à 5 kanonbåtar ses redan nu ligga innanför den under arbete varande hamnarmen. — Vi meddela i dagsnumret ett par bilder från fästningen.

SOFIAKYRKAN, det nya templet i Katarina församling, från hvars grundläggning vi på sin tid meddelade en bild i Idun, har nu framskridit så långt, att i lördags taklagsfest kunde firas. Då svajade för första gången den svenska flaggan från kupolen; närvarande vid högtidligheten voro bland annat byggnadskommitté-terade, templets arkitekt Gustaf Hermansson, byggmästaren F. Bang och byggnadskontrollanten O. Ehrngren m. fl. Vi meddela i dagsnumret en exteriör af templets yttre, sådant det nu ter sig i den pittoreska terrängen af Söders utkanter.

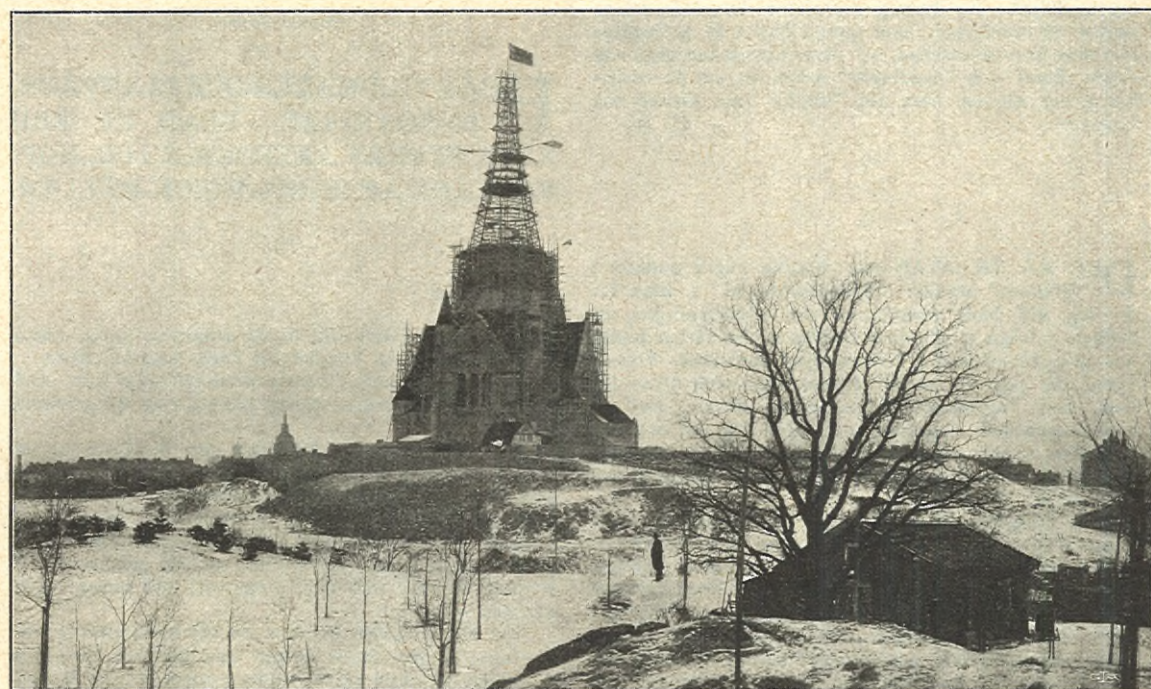
IDROTTSGÅRDEN vid Hindås är en nyvorden idrotts-plats för göteborgarne, belägen utefter Boråsbanan och med ypperliga terrängförhållanden. Den är anlagd af Göteborgs idrottsförbund och invigdes föregående söndag med åtskilliga täfningar, bland annat isjaktsegling och skridskosegling på den vid Hindås belägna Nedsjön, som nu är täckt af en idealisk is, slät som en spegelyta och blank som den. Den nya idrottsgården består sig bland annat med två skidbackar, en för

mindre försigkomna löpare och en, som i storlek kan täflla med den berömda Holmenkollenbacken. Upe i skogen, strax invid sjön, ligger en idrottsstuga, af hvilken vi här meddela en afbildning, så godt det låtit sig göra för kameran att bland de skymmande träden fånga byggnadens yttre. Stugan är uppförd efter ritningar af arkitekten G. Elliot i Göteborg och innehåller samlings- och klubbrum samt ett par rum för logi m. m.

GÖTEBORGS IDROTTSFÖRBUNDS NYINVIGDA IDROTTSGÅRD Å HINDÅS. A. BACKLUND FOTO.

Idrottsgården, som hela området kallas, har goda förutsättningar att komma till heders året om. Det är också meningen, att vår- och sommartid anordna turistfärder och fotvandringar i trakten, roddtäfningar och kappseglingar i kanoter på sjön, och för dem, som finna sig roade däraf, har man äfven ställt i utsikt fisketurer på Nedsjön.

DEN NYA SOFIAKYRKAN PÅ SÖDER. BILD FRÅN TAKLAGSFESTEN DEN 28 JAN. A. BLOMBERG FOTO.

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
Lätt! Elegantal
Hållbar!

Hvarje sula stämplad med
vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet ef-
ter Wiener-metod af
Aktiebolaget A. F. CARLSSONS
Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohand-
lande i landet.

MERA OM "JULFÖRLOFNINGARNA". TVÅ SVAROMÅL TILL "STEFFEN".

I.

MED STOR INDIGNATION uttalar sig "Steffen" i Idun n:r 3 angående "förlofnings-epidemien vid juletid". Att vid denna heliga högtid se något så "banalt" som långa tidningsspalter med förlofnings-annonser, — det sårar i hög grad "Steffens" finkänsliga sinne. Hon kommer därvid "att osökt tänka på en tätt sammanpackad boskapshjord" m. m. i den stilen.

Undertecknad skall emellertid be att få framställa sin uppfattning af saken i fråga, och den tör kunna anses lika berättigad som "Steffens", ty så länge ingen gått omkring till dessa nyförlovade par och frågat hvar och ett af dem: "Säg mig på heder och samvete, om ni verkligen älska hvarandra och ej förlovat er blott på 'slentrianmässigt' vis?" kan ju ingen full klarhet komma till stånd härutinnan.

Jag tänker mig därför sålunda: "De unga ha kommit underfund med, att de älska hvarandra och ha utbytt trohetslöften för lifvet. Men enligt gammal god plägsed bör deras förlofnings-epidemi eklateras. När skall nu detta vid lämpligaste tillfälle ske? Jo, naturligtvis vid den sköna, härliga julhögtiden, då julljusen tindra, då släkt och vänner ha bättre tillfälle än eljes att deltaga i de ungas glädje och allas hjärtan äro i varm, glad stämning. Förlofningsfirandets samband med alla högtiders högtid ger ökad glans åt detsamma och kommer förlofningsfesten att stå som ett dubbelt ljus minne både för de unga själfva och för deras närmaste.

Så sändes förlofningsannonsen in till tidningen, och snart läsa dessa älskande sina egna namn tillsammans med många andra älskandes, hvilka tagit samma steg under högtiden. Se männe de unga något banalt häri? Komma de väl att tänka på en "boskapshjord"? Känna de sig sårade och förargade öfver, att det finns flere än de, som ha ingått hjärteförning under julhögtiden? Säkerligen icke. Deras egna hjärtan äro uppfyllda af

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!

HYLIN & Co F. A.-B.
STOCKHOLM.

kärlekens rena, skära lyckokänsla, och de glädjas, då de se, att många andra unga människohjärtan klappa af lycka och glädje vid juletid.

Allt beror således på, med hvilka ögon man ser saken. Ser man dem med "Steffens" öfverlägset kritiska och modärnt upphöjda lufsåskådning, — då går ju allt vackert bort, och "boskapshjorden" träder fram, men betraktar man den från de nyförlofvades egen synpunkt, då blir det på samma gång! eller "vi ämna eklatera vår förlofning i jul, vänta ni därför litet, så att det ej blir så många förlofningsannonser på en gång i tidningarna!" Det är väl i allmänhet för hvarandra fullkomligt främmande par, hvilka sålunda råkat att förlofva sig samtidigt.

Hvarför tror "Steffen", att just "julförlofningarna" stå på så löslig grund, att man kan vänta sig deras upplösning förr eller senare? Emellertid tyckas inte blott "julförlofningar", utan förlofningsannonser eller "eklaterade förlofningar" i allmänhet utgöra en nagel i ögat på "Steffen". För min del tycker jag visst inte, att långa förlofningar äro att rekommendera, — beklagar tvärtom sådana, som måste gå förlofvade i årtal, men — huru många äro icke af *omständigheterna* därtill tvingade! Och nog är det väl bättre, att de unga öppet inför både Gud och människor förklara sig älska hvarandra, än att de såsom *hemligt* förlofvade skola utsätta sig för människors förtal och misstydingar genom allt det hemlighetsmakeri, de i sitt umgänge med hvarandra då måste införa. Man må vara så modärnt upphöjd och fri som helst i sina åsikter, man må sätta sig öfver sina underlägsna medmänniskors omdömen så mycket som möjligt, — det gör ändå inte en ung flicka detsamma, om hennes rykte är fläckfritt eller ej. Det är väl bättre, att de älskande, enligt "Steffens" uttryck, "gå och skylta som fästmö och fästman", att de få vara tillsammans, lära känna hvarandra och se godt på hvarandra, utan att någon människa därför talar illa om dem, än att de såsom brottslingar skola söka dölja sin kärlek för allas blickar, i *hemlighet* brevväxla, i *hemlighet* träffas etc. Det lyckas dem i alla händelser ej att dölja förhållandet för den nyfikna världens blickar, ty "fattigdom och kärlek kan ingen dölja". En hemlig förlofning kan leda till en massa förvecklingar, som kunna blifva så obehagliga för båda kontrahenterna, att deras kärlek kan taga mer skada däraf och "neddragas" mera, än om de underkasta sig att en liten tid "skylta som fästmö och fästman".

H. W.

II.

DET MÅ TILLÅTAS mig bemöta några punkter i "Steffens" artikel: "Jul-förlofningar" i Idun nr 3. Jag vill blott förutskicka den anmärkningen, att artikeln i fråga ej alls direkt träffat någon sårbar punkt hos mig, så mina ord dikteras ej af partiskhet. Visserligen hör jag till de förlofvades antal, och äfven till dem, som "annonserat" i tidningen, dock ej med en sammanpackad boskapshjorden, utan jag vill minnas, att våra namn stodo alldeles utan sällskap, om det kan gälla som en ursäkt, vi hafva i alla fall stått under rubrik: "trolofvade".

Det medgifves gärna, att den tanken alldeles osökt kommer för en, då man läser dessa spalter med förlofningsannonser: hur många af dessa blifva lyckliga, hur många se ej kanske ganska snart sina förhoppningar om lycka gäckade, och hur många, som "Steffen" säger, hafva ej "kastat ringen" nästa jul redan. Dessa tankar komma däraf, att man ser så många annonser på en gång, om de fördelades på flere dagar, skulle vi ej tänka på det, fastän det naturligtvis fanns lika mycket skäl därtill. Så kan det ju tänkas, att många af dessa förlofningar hafva eklaterats vid julen, därför att de båda kontrahenterna ej bo på samma plats, och kanske ej kunna träffas vid någon annan tid, därför

passa de på då att "växla ringar", som det heter. Om man nu öfver hufvud taget skall bära ring och gå och "skylta som fästman och fästmö"! "Steffen" talar om, att "de få veckorna mellan lysningen och vigseln" är den enda oundvikliga officiella förlofnings-tiden. Ja, det vore ju en kort plågotid! Själ är jag en af dem, som gå och "skylta" som fästmö, och jag kan af erfarenhet säga, att det är ej så förfärligt tungt; i mitt tycke var det bra mycket svårare tiden innan jag bar den släta ringen, då man fick vara så försiktig, att ej vår hemlighet skulle blifva en sådan där "offentlig hemlighet". Ty "Steffen" vet säkert lika väl som jag, att världen består ej uteslutande af nobla och storsinnade människor, utan där finnas också många, många, som gärna sprida skvaller, och ju längre det hinner, desto mer växer det ut, hvar och en ökar ju gärna på litet. Det är nu så i vårt goda land, att det ej är lätt, att få en hemlighet att förblifva hemlig. Sådant bör man få sätta sig öfver, men "det högsta får ej neddragas". Och kan man sätta sig öfver folks skvaller, så kan man bestämdt lika väl finna sig i att en gång stå i tidningen under rubriken "förlofvade", äfven om det skulle stå många andra samtidigt. Jag erkänner mig vara så pass gammalmodig, att jag kände mig både glad och tacksam att blifva lyckönskad af mina vänner.

Så finnes det en annan sida i denna fråga, en rent praktisk. Under förlofnings-tiden brukar den s. k. utstyrelsen sys, och i mitt tycke är det bra mycket mer värde att sy den i hemmet, än att lämna allt till främmande människor. Äfven blir det mindre dyrbart, då man gör det själf, och det måste ju många tänka på! Det låter kanske löjligt att säga, att det i vår tid finnas några, som sätta mer värde på saker tillverkade i hemmet, därför att med hvar sak följer ett minne från barndoms-hemmet, och mängden kärleksfull tanke är insydd af mor eller systrar. Tänk så mycket svårare att kunna sy allt som behöfs för ett hem, om man ej är offentligt förlofvad! Besinna bara följden af, om en väninna eller, kanske än värre, en gammal tant med spejande blick och löpande tunga kommer på visit och af en eller annan händelse får se in i ett rum, där t. ex. en bunt färdiga lakan och örngott ligga, märkta med initialer, som hon lätt kan gissa sig till hvad de betyda!

De som äro så ömtåliga, att de ej tåla vid att andra veta om att de tänka lefva lifvet tillsammans, låt dem dölja det. Men vi andra, som ändå älska hvarandra, och allvarligt hoppas på att kunna göra lifvet så ljusst som möjligt för hvarandra, låt oss få "eklatera" vår förlofning och bära den sedvanliga enkla ringen. Håna oss ej för det, tala ej om och skrif ej om, att det låder något löjligt eller ofint vid det, äfven om vi af omständigheterna tvingas att eklatera vid juletid! Förlofnings-tiden är i alla fall en tid, som för de flesta har många ljusa och glada minnen, som kanske kunna glädja oss äfven längre fram i lifvet.

Det är också under den tiden de två skola pröfva, om deras känslor för hvarandra äro starka nog att kunna bygga ett gemensamt hem på. Hur svårt är det ej att kunna få träffas och så lära känna hvarandra, om man blott sinsemellan gifvit hvarandra sin tro. Åtminstone är det svårt för den, som har stor släkt, hvilken håller ett vakande öga på den, som uppnått den ålder, då det kan vara på tiden att "segla in i hamnen", det vet af erfarenhet

"En förlofvad flicka".

FRÅN VILDMARKS- OCH JÄRNVÄGS- BYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOP-SAMLADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

XI.

15:de juli.

INGA VÄLDSAMHETER bland arbetarne hafva vidare hörts utaf; men kanske det ändå jäser i sinnena... I alla fall är militärkommenderingen kvar här. Och det är minsann ingen sträng tjänstgöring de gossarne hafva.

Löjtnanten, som är förlofvad, tar tillfället i akt och tränar sig för ett blifvande familjelif, i det han så godt som hvar dag finner sig här och sitter och småpratar med oss i bersån eller för ombytes skull leker "snäll farbror" med småflickorna. Som belöning kommer en punschbricka med vichyvatten ut litet senare — och löjtnant Bremer trifs och tycker, att han kommit synnerligen bra till.

Det ser förresten ut, som om vår undagömda vildmarksplats här skulle hafva stor lockelse för herrar officerare, ty för en vecka se'n kom ytterligare en löjtnant och slog sig ned här. Men han kom i helt fredliga värf och skall i egenskap af blifvande generalstabsofficer studera järnvägsbyggnad praktiskt. Han skall stanna någon tid som biträdande ingenjör hos Olle, och då löjtnant Krona är en synnerligen hyggelig och älskvärd

kamrat, utan spår af snobberi, är Olle mycket belåten med denna anordning.

Jag tycker nu alldeles särskildt mycket om honom, därför att han har en flöjt med sig, som han riktigt vackert spelar på ibland. Och så är han naturlig och anspråklös. Tänk — en löjtnant — och de egen-skaperna! — —

Nu står trädgården här ute full med blom och — frukt med. Jag är alldeles häpen öfver huru det växer. Uppefter väggen klänga tät rankor af vildhumle från rötterna, som vi litet misstrognade lade ned i höstas, och mellan dem luktarernas brokiga blomslingor. Från smultronlandet hafva vi redan fått härliga, stora bär, fastän det endast är vanliga vilda stånd, som vi planterat in. Och jag har aldrig i mitt lif sett en sådan rikedom af ärtor som på sängarne här — och sallad och morötter — och blommor på rebatterna, så det är en glädje för ögonen. Mor Lind — och gubben också ibland — står undrande och hänger långa stunder öfver staketet, och kan ej begripa, att det är deras jord, som helt plötsligen frambragt all denna härlighet. Och utan vidare stor möda se'n! De börja visst få litet högre tankar om sina hyresgäster, fastän de enligt deras förmenande äro sörlänningar. En dag frågade till och med mor Lind, om jag trodde, att hon skulle kunna få lite grönsaker att växa, sedan vi flyttat därifrån — och om jag ville lära bort konsten.

Men det här är i alla fall bara småsaker i jämförelse med Bergners anläggningar, som helt enkelt äro för-tjusande. De hafva också ett flere gånger så stort område att röra sig på. Och så är distriktchefen må stare i trädgårdsskötsel och använder hvar ledig stund till denna sin älsklingsysselsättning. När han ostörd får gå och pyssla bland sina drifbänkar och blomster-grupper, ser han ut att vara en af denna jordens lycklige.

27:de juli.

Det var en alldeles härlig utfärd vi voro med om i går ett par mil uppefter älfven. Inte endast för att det var uppriskande att en dag komma utom det vanliga gå-rundt om-sig-själ-fifvet. Det var äfven så roligt att få se litet af trakten häromkring.

Tidigt på morgonen, och försedda med matsäck, gingo vi, Bergners och ett par af ingenjörerna — den flöjtblåsande löjtnanten också — ned till båtarna, som lågo strax ofvanför bron. Några af de infödda järnvägsarbetarne, som väl kände till farleden, voro rod-dare.

Piteälven är ju ej på långt när så vacker som de andra norrlandsälvarna vi sett, men den är vacker ändå på sitt sätt — med sina stränders hemliga etsfulla ödslighet och delad i smalare grenar af holmar och grund, där ånder och strömstarar bo.

Längre uppåt blef den stridare, och genom de hvirflande stryckorna behöfdes det allt för väl att hemmastadda roddare sutto vid årorna.

I god tid fram på förmiddagen, när solen begynte sticka het som ett glödande järn, lade vi till vid Fällforsgården, målet för vår färd, där vi skulle bese forsen och göra slut på matsäcken. Och här var det verkligen värdt att stanna. Här var underbart vackert!

Just där gården låg — högt på stranden — var det som om berg, skog, dalar och älf samlat ihop det bästa de ägde af form och färg, och man måste tänka: här är godt att vara! Och den ängslans ödemarksstillheten tynger ej heller så tryckande på sinnet här, ty från forsen strax ofvanför höres surret som en aldrig tystnande sång — än stark och mäktig, än susande mild, allt efter som vinden drar.

Säkerligen måtte Gud fader, när han skapade denna ådal, hafva stannat just här ett ögonblick i hvilat — och med ett leende i sina ögon... Och det blef en skön plats att lefva på för människorna. — Forsen är ej så sällsamt vacker som den andra Fällforsen i Umeålf. Den är ej så dragande och vild. Men den passar bra i landskapet med sitt bredare fall och skumröken från strand till strand som en böljande skir slöja.

När vi kommo tillbaka därifrån, var det matsäckens tur och den maktiga hvilans i gröngräset utanför hus-gäveln, där rabarbern blommade som prydnadsväxt. Och här skulle vi gärna dröjt dagen ut, om den ej varit bestämd till ytterligare en rast på återvägen, då vi skulle stanna vid färjstället, en timmes färd härifrån — och styra kosan till den enda herrgård, som finnes här i trakten — och där man väntade på oss med middag. Det var ett af de stora sågverkens skogsförvaltareställe — och det intresserade oss nog litet hvar att få se, huru ett sådant herremanshem skulle taga sig ut här midt i obygd.

Nere vid färjstället var förvaltaren själf och mötte — en liten spenslig femtioårs herre. mörk som en syd-länning, slätrakad och med stickande svarta ögon, som ingenting tycktes undgå.

Naturligtvis tyckte han att det var särdeles ange-nämt att en gång få se järnvägsbyggnadens befäl och deras familjer i sitt enkla hem. — —

Det var ej mer än en halftimmes promenad upp till herrgården — efter en smal körväg, som gick genom skogen.

Och det var svårt tänka sig, att man snart skulle vara på ett område med fläkt och prägel af civilisation, ty så gränslöst tyst och öde tycktes mig näjden — lika ödslig och främmande för människors röster som de buktande stränder vi rott förbi med deras långsamma stigning mot vildskog och myr.

På en gång vidgade sig vägen i öppen ängsmark och böljande åkerfält. Och vi voro framme.

Jo, här var visst enkelt! En ståtlig tvåvåningsbyggnad med verandor, omgifven af trädgård och park med uthuslängor och hus för folket, som om det varit ett stort sömrandsgods.

Någon vidare stil var det ju ej på den stora gården — men utrymme så mycket mer.

Värdinnan, en välmående äldre fru, välkomnade oss med äkta norrländsk gästvänlighet och en måltid så präktig, att man så småningom trodde sig förflyttad till helt andra trakter. — — —

Och allt här tycktes vara beräknadt för stora förhållanden, umgängesliv och rörelse.

Eftermiddagen skulle allt visas — och värden själf tycktes fullt inse värdet af det "enkla hemmet" och var mån om att visa allting inne och ute.

Men sedan jag sett den stora byggnadens alla stora rum, måste jag likväl hvika till Olle: — Det är allt synd om dem, som skola bo här så ensamma i salar, som ständigt ropa efter främmande. Ute bland hästar och kor, i deras lika ståtliga kostad, var det mer glädje med utrymmet, tyckte jag, ty där voro de många, som delade det.

Allt var modernt och präktigt i stall som i ladugård. I stallet stampade hästarne, glänsande och väl sköta i sina spiltor med namn öfver hvar och en af de trettio krubborna och med golf af cement. Här delade jag helt och hållet Olles förtjusning och lust till äganderätt. Likaså i ladugårdens lustiga och fina hall, där plats fanns för ett sextiotal kor.

Jag kunde endast ej förstå, att allt detta fanns här så pass nära vår fattigt okultiverade bygd — och hvarför det fanns här...

När vi kommo tillbaka upp i människobyn, blef den mig på en gång hemskt intetsägande och tom, och den tryckte från alla håll med en tyngd och kyla, som skrämde mig.

Jag kan ej ännu förstå, hvaraf detta kom sig, och om det endast var det första främmande intrycket af något, som man ej alls väntat få se...

Men jag måste tänka på flickan i sagan, som gick till skogs, och bäst hon gick kom hon till ett trollberg — som slukade henne. Och där inne träffade hon alla sina förlorade systrar och bröder, som förut blifvit slukade af berget. — — —

När jag sedan satt ute på verandan, försvann alldeles denna ängslande känsla.

Här måste jag endast låta ögonen följa med solen, som just höll på att sjunka bakom skogstopparne. Och jag glömde alldeles bort från den trakt, vi nyss lämnat. Jag ville veta mer om den, om det ingenstades där fanns andra människor och andra boningar än den stora herrgården med sitt folk. Den skulle liksom hafva vunnit på grannskap med andra, tyckte jag, ej hafva stått där så brutalt i den stora tystnaden.

När vi sedan på kvällen sutto i våra båtar igen och med rask fart gled fram på det mörka älfvattnet, var det som om alla dessa slingringar mellan höga tysta stränder voro nya för mig. Så kunna kvällens skuggor och solnedgångens röda himmel omvandla och fördjupa! —

Men fastän melodierna från den andra båten i ljufvaste flöjttoner ljödo likt fågelsång öfver vattnet, kunde jag ej få tankarne bort från den trakt, vi nyss lämnat.

Jag ville veta mer om den, om det ingenstades där fanns andra människor och andra boningar än den stora herrgården med sitt folk. Den skulle liksom hafva vunnit på grannskap med andra, tyckte jag, ej hafva stått där så brutalt i den stora tystnaden.

Och jag frågade roddaren, som satt mig närmast, om ingen gård eller minsta lilla stuga var att räkna som granne till herrgården där.

Han drog på svaret, sedan han först sett på katterna med ett hastigt ögonkast.

— Hm — finns väl en nere vid åkanten — tvärs öfver skogen. Båt-Pelle och karinga hans bor där. — Och efter en stunds öfvervägande, hvarunder han betraktade mig noga, som ville han undersöka, om jag var en, till hvilken man kunde yppa något mer...

— Dom kallar'n ock Viter-Pelle.

— Viter-Pelle? —

— Det var väl milen godt oppöfver, som stugan hans ligger invid älfven — men likväl tätt under storskogen — för där drar skogen fram ohuggen än så länge, från alla håll, tills vattnet hejdar — och — någon gång förut — myr... Skicklig båtbyggare är han — Pelle. — Säger folk, att han därjämte är vrängsint och svår att handskas med, när det gäller, kan det väl hafva skäl för sig också. Men så har han ej heller stor förtjänst på arbetet, ty bolaget, som han bygger åt ibland, betalar klient liksom bönderna. Och, när han väl har pengar i hand, bär det af till stån eller där brännvin finns, och han kommer hem till karingen lika fattig som han for.

För resten är det en led karing han har — rena

lappblodet. Och hon har väl del i, att han blifvit så förgjord som han är — att det kommit ut likväl — och blifvit till öknamn.

Se, det var för flere år se'n — innan ännu herrgålden stod där den står. Så begynnade Pelle tåra sig konstigt åt och liksom gå utom sig själf. Midt under det han stod och formade till båtarna sina, mätte och bilade, kunde han på en gång stanna af midt i hugget och bli stående i ett ideligt stirrande inåt skogen. Kom karingen en sådan gång åt att vara ovetig eller ruska i honom, var det, som om han hvarken hörde eller kände. Men efteråt, när han kom till sig själf igen, fick hon det i stället, så hon kände det. Då blef hon rädd.

Så begynnade han stiga upp midt i natten utan annat på sig än tröjan och kalsongerna — och dröjde på det sättet ute, tills det blef morgon.

Först fick han gå som han ville och i fred.

Men när karingen till slut blef trött på nattspringet och ej alls kunde begripa hvad han hade för sig — då hvarken gårdar eller folk fanns på milsväg — tog hon sig en natt till med att följa efter honom. Det var fullmåne den natten, och hon höll sig så tätt efter honom som hon torde, tills de kommit en bit in i skogen.

Men så blef han på en gång borta för henne — så spärlost, som om jorden uppslukat honom. Det var vid ett vindfalle intill Stockklinten. Och fastän hon sökte och hojtade — fick hon ej syn på honom igen, förrän han som vanligt kom och lade sig i sängen mot morgonsidan.

Då fick han ej längre någon ro för hennes frågor och hot... Och till slut fick hon väl veta sanningen, som blef henne en god tuktan...

Vitran — skogs-Vitran — var det, som han talade med ibland under arbetet, och som han gick till om nätterna. Hon vill understundom hafva kärlek med ett manfolk af människosläkt, och kommer hon så åt att locka någon till sig — en som har starkt sinne helst — och hastigt rinnande, hett blod, då håller hon bröllop med honom, och han hör henne till.

Nu hade detta hänt honom — Båt-Pelle. Och det var honom visst en syrenlig förnöjelse att till slut låta karingen höra, huru fager och mäktig hans nya kvinna var — och huru väl hon höll honom. Aldrig ville han komma ifrån henne! Och skulle någon lägga hinder för deras umgänge, hade hon makt att förgöra — hvem det vara mände...

Efter det kallar folket honom Viter-Pelle — och håller sig förresten ur vägen för honom. — — —

Sådant har man i tankarne här uppöfver, fastän orden komma knapphändigt och liksom på lur för hvarann.

Och denna historia hade sannerligen blifvit där den var, om jag ej hållit i med att locka och locka den bit för bit ur munnen på honom — den bredaxlade, tvärskurne roddaren. Och hela tiden var det, som om han lyssnat till den sena kvällens alla ljud, färdig att tystna själf vid minsta tecken till fara. Ty nog ängslade han sig litet öfver sitt eget tal så sent och ute på ett vatten, som säkert dolde otaliga af det slag, som äger makt att förgöra.

När lommen skrek inifrån skogstjärnarne — männe han då tänkte, att det var bortbytta barns nödrop hos trollen? — — —

Och nu står hela denna färd för min tanke som någonting sällsamt och värdt att minnas.

Jag är äfven så synnerligen belåten med avslutningen — historien om Viter-Pelle, ty den stora skogsförvaltaregården står ej längre så öfvermåttigt skrytsam midt i omgifningen. Den har sig själf ovelande en stor och stark granne på andra sidan skogen.

Hvem i denna värld har väl större makt än drömmaren?

14:de aug.

Nu ändtligen kunna vi åter anse oss lefva i full fred.

Ett grundligt förhör med arbetarne har åstadkommit de värsta bråkmakarnes bestraffning och afskedande. De flesta af dessa befunnos förresten vara rätt farliga och förut straffade personer — f. d. soldater, som varit på Karlsborg för disciplinbrott, och som sedan kommit hit uppåt vid Gellivarebanans byggande. Redan där hade de gång efter annan gjort sig illa kända, och när nu tillfälle yppade sig till någonting som kunde passa deras stridslystnad, gjorde de hvad de kunde för att egga och reta upp. Under fristunderna hade de haft riktiga öfningsmöten på aflägsset belägna platser, då de undervisat sina mindre förfarna kamrater i konsten att hugga och mätta slag med påkar och störar som vapen.

Ingen under att sammandrabbningen blef så våldsam som den verkligen blef.

Nu ser det emellertid ut att vara slut med ovänskapen — utom det att de väl äro litet rädda för att blifva tuknade af höga vederbörande en gång till.

Och sålunda fick vår hjälptrupp slutligen en dag i

förra veckan draga sina färde till mötesöfningarna igen med ringa ära och stor tack.

Det käns förresten mycket lugnare, sedan de lämnat byn, ty nu tänker jag ej längre på att någonting tråkigt kan inträffa...

Man känner sig trygg, och — jungfrurna hafva ej så onödigt ofta ärenden uppe i byn. — —

20:de aug.

I våras, när göken anförde fågelkonserten på skogsåsen här, hände det flere afnar å rad, att en af dem hördes från ett träd, som står alldeles vid gården — på sidan om hebbet. Och då sade mor Lind med sin tunga, torra röst, olycksbådande som en sierskas: — När göken gal invid gårdarne, dör någon där förrän året blir slut.

I onsdags dog Johan därinne. Sjuk och eländig hade han ju ständigt varit, och när nu därtill en svår lungåkomma angrep honom, blef det slut.

Redan den andra dagen efteråt fördes han till likkällaren för att stå där tills nästa fredag, då begrafningen skall hållas hos en moster, som har godt utrymme i sin gård vid andra ändan af byn.

Det skall bli ett sådant där grundligt bondkalas, som ej kan undgås, vilja de behålla anseende och talan. Och tillrustningarna äro i full gång.

Att jag tycker det vara en lättnad, att den stackars pojken ej längre går här med alla sina sjukdomstecken — så att säga — ristade utanpå sig — är ju ej så underligt och behöfver inte vara okänsligt. Men han tycks ej hafva lämnat stort tomrum efter sig bland sina närmaste heller — kanske emedan han dugde så litet till och kostade pengar ändå.

Innan de förde bort honom, gjorde jag riktigt våld på mig, när mor Lind undrande sporde, om jag inte ville komma in och se på, huru de svept Johan.

Hu hu! Men jag gick med och tog en bukett pensér i förbifarten som ett slags afbön för alla mina känslor af obehag. (Forts.)

LITTERATUR.

ORD OCH BILD, den af Karl Wählin utgifna illustrerade månadsskriften, har nu utsändt sitt januarihäfte för 1905, därmed öppnande sin fjortonde årgång på ett sätt som i allo häfdar dess erkända rangställning som *primus inter pares* bland nordiska tidskrifter. Efter ett par vällyckade planschreproduktioner af prins Eugens dekorativa landskapsmålning i Norra latinläroverket och af figurgruppen till Carl Milles Sten Sturemonument följer en underhållande och rikt illustrerad essay öfver det senares mästare, af professor Nathan Söderblom. "Sågverksindustrialismen i Norrland" skildras på grundvalen af Norrlandskommitténs betänkande af Valfrid Spångberg, den nye akademikern Axel Karlfeldt finner en sympatisk och förstående tolkare i Bo Bergman, och Ernst Wallis håller med anledning af professor Schücks mångomskrifna Gustaf III-monografi en berättigad vidräkning med tjugarkonungens ofta allt för partiska och hätska memoartecknare.

Det belletristiska området företrädes af dikter af Per Hallström och Bo Bergman samt en lustig beväringshistoria af Fredrik Böök. I en rikhaltig serie goda afbildningar ges en öfverblick af vårt numera så lifaktiga nationella konsthandverk, och de senaste månadernas teaterkrönika behandlas spirituellt af Carl Laurin.

Redan denna flyktiga öfversikt af ett enda häfte af "Ord och Bild" torde gifva ett godt begrepp om redaktionens målmedvetna sträfvan den att inom den förtjänstfulla tidskriftens ram återspegla "den nordiska kulturen i dess egenart och mångfald", i ett omväxlande och mångsidigt innehåll af hög konstnärlig och litterär halt.

Sveriges Allmänna Konstförening har ägnat sin publikation för året — den trettonde i serien — åt minnet af Johan August Malmström, hvilkens lefnads-teckning anförtröts åt Harald Wieselgrens förfarna och skickliga hand. Det typografiskt synnerligen välvärdade häftet, som prydes af flere porträtt af konstnären från skilda skeden af hans lif samt ett stort antal ypperliga reproduktioner efter hans förnämsta taflor och teckningar, bildar ett lika ståtligt som förtjänt minnesmärke öfver den blide konstnären med "mannakynnet" och "gosselynnnet", som — för att tala med Gellerstedt i den dikt, som avslutar häftet — med sin svenska och ljusa pensel skänkt oss så många

"sagans balda kämpakungar,
bygdens själaglada ungar,
landskap som små paradis..."

J. N-g.

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN återupptog på torsdagen i förra veckan Wagners "Mästersångarne". Man känner sig alltid tacksam mot teaterledningen, då den återupptager detta genialiska operaverk; men denna gång skulle nog tacksamheten blifvit än större, om utförandet helt igenom varit tillfredsställande. Så var dock nu ej fallet, i det slitningar och ojämnheter flerstades förekommo, i orkestern såväl som i körerna. I tredje aktens senare tablå hotade ett ögonblick kören gå sönder. Skråprocessionen inkom tämligen ordnad och en betänklig förvirring syntes råda i här vidtagna anordningar. Regien bör och finna tillfälle till förbättringar äfven i första och särskildt andra akten, i hvilken senare akt det intensiva solskenet verkar både onaturligt för åskådaren och irriterande för framställaren af Hans Sachs, hvars minspel här menligt påverkas af dessa "solsting". För öfrigt torde med fog anmärkning kunna göras mot det i allmänhet väl långsamma tempot, hvilket gör att operan, trots strykningar och ehuru föreställningen börjar redan kl. 7, ej slutar förrän half tolf. Orkesterpartiet utföres därjämte alltför högljudt och påbredes för jämntjockt.

Hvad de uppträdande solisterna beträffar intogo hrr Forsell och *Menzinsky* onekligen de främsta platserna. Båda voro här nya i sina partier. Hr Forsell gaf en mycket god bild af Hans Sachs. Med enkel, men imponerande värdighet i sitt yttre förenade han i föredraget en värme och trohjärtenhet, som kanske någon gång blef väl sentimental, men ej inverkade störande på totalbilden. Och i vokalt hänseende visade den röstbegåfvade sångaren sig från sin bästa sida. Särskildt gällde detta om den tredje aktens båda tablåer. I andra aktens scen med Beckmesser utanför skomakarverkstaden böra emellertid de inströdda deklamatoriska replikerna tydligare skiljas från den sång, Sachs sjunger under sitt arbete vid lästen. Framställningen var emellertid, sedd i sin helhet, synnerligen förtjänstfull, och hr F. hade mer än vanligt underordnat sin egen person under den karaktär han hade att framställa.

Till det yttre var hr *Menzinsky* en väl prosaisk och intetsägande representant för riddaren *Walther von Stoltzing*. Men i sången lyckades han, om han ock ej var vid bästa röstdisposition, framhäfva sitt partiska många skönheter, särskildt i prissången i tredje akten. Att han vid sångprovet i första akten ej alltid kunde göra sig hörd, berodde efter hvad vi ofvan antydt ej på honom. Det likaledes i textligt afseende vackra partiet kom ock till full rätt genom hr M:s tydliga uttal af det tyska språket.

Af de öfriga uppträdande förtjänar hr *Malm* som David att nämnas. Något mera lugn och mindre pojaktighet skulle dock ej skada. David göres ju dock af mästaren till gesäll i sista akten. Hr *Mandahl* är väl

ingen dålig Beckmesser, men han är onödigt bråkig och alltför osäker i spelet för att kunna få fram något helt af denna brijjanta typ. Både fru *Lindberg* och frkn *Edström* utförde sina sångpartier alltför skrikigt; det verkade ofint och nedtyngande.

Föreställningen, som egendomligt nog hade att uppvisa stora luckor på parketten, bevestades af kronprinsen samt prinsarne Carl och Wilhelm. Bifallet var mycket lifligt och inropningarna många.

F. Hbg.

— *Premiären* å "Evangelimannen" af dr *Wilhelm Kienzl* är, då detta skrives, afsedd att äga rum instundande måndag. Det musikdramatiska verket, som lär äga många förtjänster, har på flere af Tysklands och Österrikes större scener rönt afgjord framgång. Hufvudrollerna innehafvas af fröken *Hesse* samt hrr *Malm* och *Oscár*.

ÖSTERMALMSTEATERN. Lecocqs nu efter 15 år återupptagna operet "Både hjerta och hand" tillhör genrens finare alster. Den har en rätt underhållande text, om man frånräknar första akten, och den musikaliska skruden företeer åtskilliga verkligt vackra nummer, som stundom höja verket till den komiska operans nivå.

Den kvinnliga hufvudrollen uppbars af fru *Meissner* på ett alltigenom tilltalande sätt, och hr *Ringvalls* arragoniske konung hade den rätta burleska operetprägnen, utan att hemfalla åt några öfverdrifter. Som hertigen af *Madeira* var hr *Svenssons* ungdom något för mogen, men hans sång hjälpte upp hvad som fattades i figurens charme. Öfriga fördelaktigt framträdande rollinnehafvare voro fröken *Berentz*, fru *Grönberg-Rowe* och hr *Lund*.

Uppsättningen: approbatur.

E. H-n.

KONSERT gafs i fredags i Musikaliska akademien af violinisten *Arthur Hartmann* och pianisten *Ernesto Consolo*, den förre ungrare, den senare italiener. Utan alla reklamer hafva dessa unga konstnärer kommit, men de visade sig redan vid sin första konsert både genom valet af program och detsammats utförande som konstnärer af rang. Programmet inleddes och afslutades med tvänne sonater för piano och violin, nämligen Brahms förträffliga sonat i d-moll op. 108 och Griegs här välkända sonat i g-dur op. 13. Båda utfördes synnerligen förtjänstfullt, och om den första ej rönte så lifligt bifall som den förtjänat, så berodde detta nog därpå, att en god del af publiken nog ännu, särskildt då det gäller en violinist, är fången under den häxmästareaktiga virtuositetens bländverk, hvilket ej alls hade tillfälle att breda ut sig i inledningsnumret. Att emellertid ej heller för hr *Hartmann* några som helst tekniska svårigheter förefinnas, fick

han rikt tillfälle visa i *Wieuxtemps'* violinkonsert i d-moll. Virtuositeten adlades här dock af konstnärligt djup och allvar, och sällan får man höra en härligare sång på violinen än den hr *H.* presterade i nysnämnda violinkonserts undersköna adagio religioso. I *Bachs* fantasi och fuga för orgel i g-moll, bearbetad för piano af *Liszt*, kunde man likaledes beundra hr *Consolos* konstnärliga pianospel, med präktigt anslag, klassisk klarhet och tillbörlig nyansering. Brijjant utfördes också *Scarlattis* förtjusande *Capriccio*, hvilket framkallade *Griegs* "Bröllopslag på *Troldhaugen*" som extranummer. Äfven hr *Hartmann* måste gifva en "air" utom programmet. De båda konstnärerna rönte det lifligaste bifall från den rätt talrika publiken.

F. Hbg.

EN FÖRKLARING.

I UPPSATSEN "En nykterhetslektion" i nr 2 af *Idun* för innevarande år framställes en af de handlande personerna under beteckningen "folkskoleinspektören dr W." Då man nu emellertid påpekat för oss, att enligt senaste folkskolematrikeln det ej finnes mer än en dr W., som är folkskoleinspektör, anse vi oss, med den kännedom vi hafva om den verkliga folkskoleinspektören dr W., skyldiga påpeka, att skildringen i fråga så mycket mindre kan åsyfta honom, som beskrifningen däri på hans yttre ej stämmer och han dessutom, redan innan k. cirkuläret om nykterhetsundervisningen i skolorna utkom, var och allt fortfarande är absolut nykterist.

Uppsatsens förf. har här på måfå valt sin beteckning och vi kunna ej annat än beklaga, att vi genom förbiseende möjligen kunnat gifva anledning till förväxling.

Redaktionen.

Från firman Carl Wallén & Co i Göteborg

följer med dagens nummer som 5 1/2 ett tillkännagivande om en del af firman förda artiklar, som torde kunna påräkna våra läsares intresse. I samma halfnnummer har vidare beredts rymlig plats för afdelningarna *Frågor* och *Svar* samt *Tidsfördrif*, hvarigenom ersättning bjudes för det trångmål, hvarunder dessa afdelningar någon gång lidit genom de tillströmmande annonserna.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 5-11 FEBR. 1905.

Söndag: Falsk sköldpaddssoppa; gröna bönor (*Haricots Verts*) med rördt smör; stekt späckad rensadel med legymer, mosspudding med biscuit.

Måndag: Får i kål; fattiga riddare med sylt.

Tisdag: Kokt kolja med senapsås och potatis; mannagrynsgröt med mjölk.

Onsdag: Wienerschnitzel med potatis; enkel äppelpaj med vispad grädde.

Torsdag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

Fredag: Biffpaj; vinsoppa.

Lördag: Bopudding med skiradt smör; saftsoppa.

RECEPT:

Falsk sköldpaddssoppa (f. 6 pers.). 1 gödkalhufvud, 3 lit. vatten, 1 msk. salt, 6 hvitpepparkorn, 2 morötter, 1

litet selleri, 2 rödlökar, 1 1/2 msk. smör (80 gr.), 2 msk. mjöl, 1 1/2 lit. god oxbuljong, brynt socker (2 tsk. socker, 2 msk. vatten), 1 knifsudd cayennepeppar, 3 msk. sherry.

Beredning: Kalfhufvudet, hvaraf huden är aftagen, klyfves hjä-nan tages ur, och lufvudet sköljes väl samt lägges i vatten öfver natten. Det sättes på elden i det kalla vattnet, saltas och då spadet kokat upp skummas det väl, hvarefter kryddorna, jämte de väl ansade rotsakerna och lökarna illäggas. Soppa får sedan koka tills köttet är mört, då det tages upp och buljongen silas och skummas. Köttet skrädes, och när det är kallt, skäres det i små tärningar och lägges i soppskålen. Smör och mjöl sammanfråsas, i lit. af kalfbuljongen jämte oxbuljongen tillsättes och soppan får koka 10 min. Den afsmakas med cayennepeppar samt vinet och hålles öfver köttet i soppskålen. Soppa serveras, om så önskas med härdkokta äggulor.

Stekt späckad rensadel (f. 6 pers.). 3 kg. rensadel, 4 lit. dricka, 1 1/2 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt, 1 lit. buljong eller vatten,

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, 1 del. tjock grädde.

Beredning: Rensadeln lägges i dricka eller mjölk öfver natten. Den sköljes därefter väl, torkas med en duk och alla hinear borttagas noga. Späcket skäres i fina strimlor och därmed späckas sadeln i täta rader, sicksack. Den stekes antingen i ugn eller gryta. Saltas sedan den är brynt, spåde; med buljongen litet i sänder och öfveröses hvar tionde minut. Till stekningen ätgår omkr. 3 tim. Rensadeln upptages, köttet lossas nätt, skäres i tunna skifvor,

hvilka hopläggas så, att de behålla sin form och serveras på sadeln. Steken garneras med legymer. Köttjusen silas och skummas. Smör och mjöl sammanfråsas, köttjusen påspådes litet i sänder jämte grädden och såsen får koka 10 min, hvarefter den afsmakas och serveras i särskild såsskål.

Mosspudding (f. 6 pers.). 6 äggulor, 2 del. sherry, 120 gr. strösocker, skal och saft af 1 citron, 2 del. tjock grädde, 5 blad gelatin.

Beredning: Äggulorna, vinet, sockret, citronskal och saft vispas i en kastrull öfver elden, tills massan börjar sjuda, då kastrullen aflyftes och vispningen fortsättes, tills krämen är kall. Grädden vispas till hårdt skum och nedröres. Sist tillsättes det sköljda och i ljumt vatten upplösta gelatinet. Massan slås i en med kallt vatten sköljd form och ställes på svaltt ställe att stelna omkr. 4 tim. Då puddingen skall stjälpas upp, hålles formen omkr. 1/2 min i varmt vatten. Den serveras med makroner.

Får i kål (f. 6 pers.). 1 litet kalfhufvud, 3 msk. smör (60 gr.), 1-2 msk. sirap, 1 kg. fårbringa, 1 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 2 lit. vatten.

Beredning: Kalfhufvudets yttre blad borttagas, de öfriga lossas från stjälken och skäras i tärningar. Smör brynes i en järngryta, kålen illäggas jämte sirapen och brynes väl under flitig rörning. Fårköttet tvätts med en duk doppad i kallt vatten, skäres i bitar och större delen af fettet borttages, hvarefter köttet nedlägges hvarfals med den brynta kålen i kastrullen. På hvarje hvarf kött strös peppar och salt. Det kokande vattnet påhålles och anrättningen får sakta koka med

tätt slutet lock, tills köttet är mört eller omkr. 2 1/2 tim. Allt det feta afskummas noga och soppan afsmakas samt serveras.

Biffpaj (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt innanlår eller fransyska, 2 tsk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 portug. lök, 1 lit. potatis, 1/2 del. franskt vin, 3 del. svag buljong, (kokt på senor och hinnor).

Pajdeg: 1 hg. kokt. kall rifven potatis, 1 hg. smör, 1 hg. hvetemjöl.

Beredning: Köttet tvätts med en duk, doppad i hett vatten, skäres i omkring 2 cm. tjocka skifvor, hvilka bultas på båda sidor och beströrs med peppar och salt. En stekpanna sättes på elden att bli het. Smörret brynes och biffarna illäggas och brynas hastigt på båda sidor samt få steka 1/2 min. på hvarje sida. De uppläggas; pannan vispas ur med kokande buljong och såsen tillvaratages. Löken skalas, skäres i skifvor och brynes. Potatisen skalas och skäres i skifvor. En pajform smörjes med smör, däri lägges ett hvarf mel potatis, därpå ett hvarf biffar och litet lök, så lägges allt hvarvis öfversta hvarfvet bör vara biffar. Biffsåsen och vinet hålles öfver. Till pajdegen blandas alla ingredienserna på bakkbordet och degen utkaffas till 1/2 cm. tjocklek.

Ett lock till formen utskäres, formens kant penslas med vatten och deglocket fasttryckes. Med en gaffel göres 4 å 6 hål i degen, så att vid stekningen bildade gaser må kunna bortgå. Pajen garneras med fasoner af degen, hvilka fästas med ägghvita. Den öfverpenslas med vatten och gräddas i god ugnsvärme omkr. 1 tim.

Blodpudding (f. 6 pers.). 1/2 lit. mjölk, 12 ettöres skorpor eller 6 mandelbröd, 1/2 lit. blod, 2 msk. sirap, 3 msk. fint hackad njurtalag eller smör, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 tsk. ingefära, 1-1 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. finstött mejram, 1 rödlök, 1 msk. flottyr.

Till formen: 1 msk. smör (40 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Skorporna och mandelbröden upplöses väl i mjölken, därpå tillsättes sirapen, njurtalagen och kryddorna. (Om så önskas nedröres sist den skalade och fint hackade löken fräst i flottytren). Något af smeten stekes, och mer kryddor tillsättes, om så önskas. En vacker bleckform smörjes väl och beströrs med de stötta skorporna, fylles till hälften med smeten och lock påsättes eller och öfverbinderformen med ett smordt papper, hvarefter den nedsättes i kokande vatten och får koka 2-3 tim. Med en vispkvist provas om puddingen är färdig. Den uppstjälpes genast. Serveras med skiradt smör och lingon.

Lagermans BAKPULVER

"Tomten"

är erkändt

bästa

jäsningmedlet

vid all slags finbakning. Ingen jäsning före gräddningen i ugnen behöf. vid användande af Lagermans Bakpulver "TOMTEN".

